

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Ekonomické ztráty soukromé i veřejné při porušování
autorských práv**

Tomáš Dittrich

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Dittrich Tomáš

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Ekonomické ztráty soukromé i veřejné při porušování autorských práv

Anglický název

Economic losses to private and public in violation of copyright

Cíle práce

Cílem práce je popsat jednotlivé formy a druhy kriminality při porušování autorských práv, vymezení základních pojmů autorského práva, které s danou problematikou souvisí a dopady porušování autorských práv na ekonomiku.

Metodika

- shromáždění podkladů pro zpracování zadané práce
- analýza prostudovaných podkladů teoretické části práce
- získání podkladů pro praktickou část práce
- vyhodnocení získaných dat pro zpracování praktické části práce
- sumarizace výsledků a jejich vyhodnocení

Harmonogram zpracování

- 1.Sběr dat, vyhotovení zadání práce – do 30.06.2012
- 2.Vypracování teoretické části – do 31.01.2013
- 3.Vypracování praktické části –do 28.02.2013
- 4.Odevzdání práce do 31.03.2013

Rozsah textové části

30 - 40 str.

Klíčová slova

Autor, dílo, užití díla, rozmnožování díla, rozšiřování díla, licenční smlouva, zákonné licence autorský zákon, dohoda ACTA, porušování autorských práv, sankce

Doporučené zdroje informací**ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA:**

Listina základních práv a svobod, Usnesení ČNR č. 2/1993 Sb.
zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon
zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
zák. č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník
zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
zák.č. 500/2004 Sb., správní řád

LITERATURA:

- Chaloupková, Svobodová, Holý – Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) a předpisy související
- Novotný a kol. – Trestní právo hmotné
- Čísařová, Fenyk a kol. – Trestní právo procesní
- Šámal, Král, Baxa, Půry – Trestní řád – Komentář
- Šámal, Půry, Sotolář, Štengelová – Podnikání a ekonomická kriminalita v ČR
- Smejkal – Internet a §§§
- Ježek a kol. – Prosazování práv z duševního vlastnictví
- Suchánek a kol. – Kriminalistická problematika při odhalování, vyšetřování a prevenci softwarového pirátství
- Porada, Konrád – Metodika vyšetřování softwarového pirátství
- Šebelová – Autorské právo, komentáře, vzory a judikatura
- Straus a kol. – Úvod do kriminalistiky
- Straus a kol. – Kriminalistická technika
- Straus a kol. – Kriminalistická taktika
- Straus a kol. – Kriminalistická metodika

Vedoucí práce

Kadlecová Eva, JUDr.

Termín odevzdání

březen 2013

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomické ztráty soukromé i veřejné při porušování autorských práv" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce JUDr. Evy Kadlecové a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2013

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní JUDr. Evě Kadlecové za odborné vedení práce, užitečné rady a připomínky při zpracování bakalářské práce.

Ekonomické ztráty soukromé i veřejné při porušování autorských práv

Economic losses to private and public in violation of copyright

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou porušování a ochrany autorského práva a zaměřuje se na ekonomické ztráty způsobené porušováním tohoto práva. Zachycuje zrod autorského práva od starověku až do podoby, jak ho známe dnes a stručně nastiňuje vývoj autorského práva na mezinárodní úrovni, ale i na území České republiky. Pozornost je zde věnována i některým pojmům autorského zákona, které jsou důležité pro pochopení této problematiky. Praktická část této práce zkoumá míru stahování filmových, hudebních a počítačových děl prostřednictvím internetu mezi obyvateli ČR.

Summary

This bachelor thesis deals with the issue of violation of copyright and copyright protection focusing on economic losses caused by the violation of this right. It captures the birth of copyright from antiquity to the form as we know it today and briefly outlines the development of copyright law at the international level but also in the Czech Republic. Attention is also paid to certain concepts of copyright law which are important for the understanding of this issue. The practical part of this thesis explores the extent of downloading films, music and computer works through the Internet between the inhabitants of the Czech Republic.

Klíčová slova: autorský zákon, autorská práva, autor, dílo, užití díla, volné užití, licenční smlouva, kolektivní správa, porušování autorských práv, sankce

Keywords: copyright Act, copyright law, author, work, use of the work, free use, license agreement, collective administration, copyright infringement, penalty

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce a metodika	9
3	Vymezení základních pojmů.....	10
4	Historie autorského práva	14
4.1	Zrod autorského práva	14
4.2	Mezinárodní autorské právo.....	15
4.3	Autorské právo na území ČR.....	16
4.4	Prameny autorského práva	17
4.4.1	Národní prameny autorského práva	17
4.4.2	Mezinárodní prameny autorského práva.....	17
5	Formy porušování autorských práv	20
5.1	Porušování osobnostních práv	20
5.2	Porušování majetkových práv	20
5.3	Porušování autorských práv k počítačovým programům.....	20
5.4	Porušování autorských práv k hudebním dílům.....	22
5.5	Porušování autorských práv k filmovým dílům	23
5.6	Porušování autorských práv k fotografickým dílům.....	24
6	Sankce za porušování autorských práv	26
6.1	Občanskoprávní sankce.....	26
6.1.1	§ 40 autorského zákona.....	26
6.2	Veřejnoprávní sankce.....	26
6.2.1	§ 270 trestního zákoníku.....	27
6.2.2	§ 32 zákona o přestupcích.....	28
7	Kolektivní správa	29
7.1	Kolektivní správce	29
7.1.1	DILIA.....	30
7.1.2	O.S.A. – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o.s.	31
7.1.3	Intergram.....	32
7.1.4	OOA-S – Ochranná organizace autorská	33
	Výbor:	33
7.1.5	Gestor – ochranný svaz autorský	33
7.1.6	OAZA – Ochranná asociace zvukařů – autorů	34
8	Výzkum míry stahování filmových, hudebních a počítačových děl obyvateli ČR.....	35
8.1	Vyhodnocení otázky č. III.....	35
8.2	Vyhodnocení otázky č. IV	38
8.3	Vyhodnocení otázky č. V.....	41
8.4	Vyhodnocení otázky č. VI	44
8.5	Vyhodnocení otázky č. VII	45
8.6	Vyhodnocení výzkumu	46
9	Závěr	48
10	Seznam použité literatury.....	50
11	Seznam grafů.....	55
12	Přílohy.....	56

1 Úvod

S autorským právem pevně souvisí pojem duševní vlastnictví. Duševní vlastnictví a tvůrčí činnost jsou významnými faktory při rozvoji naší společnosti a výrazně ji ovlivňují. Tvůrčí činnost je jakýmsi rysem seberealizace člověka a podporuje rozvoj personalizace jedince. Tyto dva faktory také podporují náš kulturní a technický rozvoj, který udává směr naší společnosti.¹

Pojem duševní vlastnictví je možné vyjádřit jako statek nehmotné povahy. Tyto nehmotné statky většinou vznikají duševní tvůrčí činností, ale i činností netvůrčí (např. provozní, obchodní nebo hospodářsko-technickou činností). Jelikož tento statek může být díky své nehmotné podobě snadno zneužíván, jsou v české právní úpravě kodifikovány právní předpisy, které mají duševní vlastnictví chránit. Jedním z těchto předpisů je autorský zákon, který se zabývá autorským právem.²

Porušování autorského práva se v dnešní době stalo zcela běžným jevem, který poškozují především držitele práv a autory hudebních, filmových a počítačových děl. S rozvojem výpočetní techniky a internetu se tento problém stal téměř neřešitelný a pachatele této činnosti je velice těžké identifikovat. S internetem přicházíme do styku téměř každý den, ale přes svůj neoddiskutovatelný přínos naší společnosti, s sebou přináší i své stinné stránky.

Internet dává téměř neomezené možnosti pro porušování autorských práv, především svou snadnou dostupností a rozšířeností po celém světě. Na vině ovšem není jen internet, ale v první řadě dlouhotrvající nízký respekt k dodržování autorských práv, převládající mezi obyvateli. Této záležitosti nepomáhá ani převládající lhostejnost mezi širokou veřejností, kdy porušování autorského práva není považováno za nijak relevantní problém a je veřejností spíše omlouváno.

¹ Holcová, Křešťanová, Voborník; Ochrana autorského práva 2005; str. 4

² Telec; Tvůrčí práva duševního vlastnictví 1994; str. 20

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je seznámit se základními pojmy, týkající se autorského práva, které jsou důležité pro pochopení této problematiky a stručný souhrn historického vývoje autorského práva jak na území České republiky, tak na mezinárodní úrovni. Dále si tato bakalářská práce klade za cíl uvést formy porušování autorských práv a jejich dopady a dále sankce za porušování těchto práv. Praktická část této bakalářské práce se zabývá zjištěním míry stahování filmových, hudebních a počítačových děl prostřednictvím internetu, a zda si obyvatelstvo ČR myslí, že porušuje autorské právo.

Důležitým zdrojem informací pro vypracování této práce bylo studium odborné literatury a internetových pramenů. Dalším důležitým zdrojem byla především platná právní úprava. Obzvláště zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Praktická část této práce byla zpracována pomocí vyhotoveného dotazníku, který je možné shlédnout v příloze (příloha I.). Na základě tohoto dotazníku bylo provedeno dotazníkové šetření mezi veřejností, která byla dále rozdělena do tří věkových kategorií.

3 Vymezení základních pojmů

Tato kapitola definuje základní pojmy autorského práva, které se v autorském právu nejčastěji vyskytují, a tudíž je jejich vymezení důležité pro pochopení problematiky autorského práva.

Autor je podle § 5 autorského zákona fyzická osoba, která dílo vytvořila. V případě souborného díla je autorem fyzická osoba, která dílo tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala. Spoluautoři jsou označováni jako osoby, které nechaly vzniknout dílo společnou tvůrčí činností.³

Dílo - jedná se o předmět autorského práva. Za dílo je považován jakýkoliv jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, který je vyjádřen v jakékoliv postřehnutelné podobě. Podle ust. § 2 autorského zákona se za dílo považuje zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické. Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem.⁴

Autorský zákon přiznává autorovi jistá **osobnostní a majetková práva**, která podle § 9 autorského zákona vznikají okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoliv vnímatelné podobě.⁵ V případě autorského práva se jedná o dualistickou koncepci, která byla začleněna do našeho právního řádu až s novým autorským zákonem z roku 2000.⁶

Osobnostní práva:

Výlučná práva osobnostní se týkají přímo osoby autora a s jeho smrtí zanikají. Autorský zákon osobnostní práva vymezuje demonstrativním výčtem v § 11 autorského zákona. Autor má především:

- Právo **rozhodnout**, jak bude jeho dílo zveřejněno,

³ Srov. ust. § 5 zák. č. 121/2000 Sb. zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále v textu jen autorský zákon)

⁴ Srov. ust. § 2 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁵ Srov. ust. § 9 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁶ Šebelová; Autorské právo – zákon, komentáře, vzory a judikatura 2006; kapitola 10.2

- právo na **osobování** si svého autorství,
- právo na **nedotknutelnost** vlastního díla a taktéž má právo k udělení povolení k obměně nebo zásahu do svého díla,
- osobnostních práv se **není možno vzdát** a po smrti autora tato práva zanikají,
- po smrti autora si **nikdo nesmí osobovat autorství** k tomuto dílu.⁷

Majetková práva:

Hlavním majetkovým právem je právo autora **užít své dílo**. Autorský zákon vymezuje právo užít taxativním výčtem. Užitím díla se rozumí: ⁸

- právo na **rozmnožování díla**⁹ - výroba prozatímních nebo permanentních, přímých nebo nepřímých kopií díla,
- právo na **rozšiřování díla**¹⁰ - jedná se o zpřístupnění svého díla úplatně či neúplatně prostřednictvím převodu vlastnického práva k originálu nebo ke kopii díla,
- právo na **pronájem díla**¹¹ - jedná se o zpřístupnění svého díla za účelem hospodářského nebo obchodního zisku propůjčením originálu nebo kopie díla,
- právo na **půjčování**¹² - dočasné zpřístupnění originálu nebo kopie díla pro osobní potřebu veřejnosti bez hospodářského nebo obchodního zisku,
- právo na **vystavování**¹³ - uveřejnění originálu nebo kopie díla pouze pro účel zhlédnutí či jiného vnímání díla veřejností

Majetkové právo trvá po celý život autora a zaniká až 70 let po autorově smrti. U spoluautorů se tato doba počítá od smrti posledního ze spoluautorů. ¹⁴

Licenční smlouvou¹⁵ poskytuje autor nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užít (**licence**) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném

⁷ Srov. ust. § 11 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁸ Srov. ust. § 12 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁹ Srov. ust. § 13 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹⁰ Srov. ust. § 14 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹¹ Srov. ust. § 15 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹² Srov. ust. § 16 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹³ Srov. ust. § 17 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹⁴ Srov. ust. § 27 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

či neomezeném. Nabyvatel tohoto díla se tak zakoupením díla nestává, jak je mylně chápáno, vlastníkem tohoto díla, ale je mu poskytnuta licence k užití díla. Nabyvatel musí souhlasit s licenčním ujednáním a souhlasem s tímto ujednáním dává najevo, že ujednání rozumí a zavazuje se, že nebude porušovat body uvedené v licenčním ujednání.

Bezúplatné zákonné licence se nacházejí v oddíle 3 ust. § 30 - § 39 autorského zákona. Autorský zákon taxativním výčtem uvádí případy, které nejsou považovány za užití díla, a proto musí autor tyto uvedené případy strpět.¹⁶

- **Volné užití**¹⁷ - za volné užití se pokládá užití díla pro osobní potřebu. Do autorského práva nezasahuje ten, kdo pro osobní potřebu vyrobí kopii díla. Kopie díla nesmí být využita pro žádný jiný účel než je osobní potřeba.
- **Rozmnožování na papír nebo podobný podklad**¹⁸ - toto se nevztahuje na notový záznam díla hudebního
- *„Do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije dílo v souvislosti s předvedením nebo opravou přístroje zákazníkovi v rozsahu k tomu nezbytném“*¹⁹.
- **Citace**²⁰
- **Propagace výstavy uměleckých děl a jejich prodeje**²¹
- **Užití díla umístěného na veřejném prostranství**²²
- **Úřední a zpravodajské licence**²³
- **Užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního**²⁴
- **Omezení práva autorského k dílu soubornému**²⁵

¹⁵ Srov. ust. § 46 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹⁶ Šebelová; Autorské právo – zákon, komentáře, v zory a judikatura 2006; kapitola 11

¹⁷ Srov. ust. § 30 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹⁸ Srov. ust. § 30a zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

¹⁹ Srov. ust. § 30b zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²⁰ Srov. ust. § 31 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²¹ Srov. ust. § 32 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²² Srov. ust. § 33 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²³ Srov. ust. § 34 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²⁴ Srov. ust. § 35 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

- **Knihovní licence²⁶**
- **Licence pro zdravotně postižené²⁷**
- **Licence pro dočasné rozmnoženiny²⁸**
- **Licence pro fotografickou podobiznu²⁹**
- **Nepodstatné vedlejší užití díla³⁰**
- **Licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým³¹**
- **Licence pro sociální zařízení³²**
- *„Do práva autorského nezasahuje ten, kdo umožňuje příjem současného, úplného a nezměněného rozhlasového nebo televizního vysílání pomocí společných domovních antén za podmínky, že je umožněn příjem pouze zemského nebo satelitního vysílání a společný příjem není využíván za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu.“³³*
- **Užití originálu nebo rozmnoženiny díla výtvarného, fotografie nebo díla vyjádřeného postupem podobným fotografii jeho vystavením³⁴**

²⁵ Srov. ust. § 36 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²⁶ Srov. ust. § 37 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²⁷ Srov. ust. § 38 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²⁸ Srov. ust. § 38a zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

²⁹ Srov. ust. § 38b zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

³⁰ Srov. ust. § 38c zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

³¹ Srov. ust. § 38d zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

³² Srov. ust. § 38e zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

³³ Srov. ust. § 38f zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

³⁴ Srov. ust. § 39 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

4 Historie autorského práva

Počátek autorského práva není spjat s konkrétní teoretickou představou a ani předmět ochrany autorského práva nebyl obvykle jednoznačně formulován. Historicky se autorské právo nevyvíjelo jako komplexní celek, ale mělo původ v reakci na požadavky soudobé společnosti v rámci vytváření nových sociálních a ekonomických podmínek.³⁵

4.1 Zrod autorského práva

Podle Karla Knapa můžeme za prvopočátek vývoje autorskoprávní ochrany označit mladší dobu kamennou, kdy lidé začali vyrábět první primitivní nástroje a kreslit na stěny jeskyní. Lidé velice často přidali ke svému výrobku nebo dílu symbol, který měl znázornit, komu daný předmět patří.³⁶

Dále nám za zmínku stojí období starověkého Řecka a Říma neboli Antiky. V této době byl vytvořen nespočet význačných dramatických, literárních a architektonických děl. Autoři nevyužívali téměř žádnou právní ochranu, ale pouze ochranu osobnostní, která se týkala cti (*actio injuriarum* - tzv. žaloba na ochranu lidské důstojnosti a urážku na cti) a ochranu vlastnického práva dané věci (např. *actio doli* – žaloba z podvodu). Autor měl právo na prodej svého díla jako jakékoliv jiné věci, ale u dramatického díla byl už tehdy zákaz jakékoliv změny daného díla bez souhlasu autora.³⁷

Důležitým se pro vznik autorského práva stává taktéž vynález knihtisku v polovině 15. století. Knih tisk se velmi rychle rozšířil po celé Evropě, kde se postupem času zařadil pod tzv. privilegovaná a cechovně chráněná řemesla, což znamenalo, že pouze panovník mohl udělit právo toto řemeslo provozovat.³⁸

Konstituování autorského práva a práv duševního vlastnictví je možné v Evropě zařadit do 16. století. V této době se především prosazuje právo vynálezcké, které jako mnoho právních norem, vycházelo z již zaběhnutých právních obyčejů. Do nedávné doby byl mylně považován za vznik autorského práva počátek kapitalistické výroby, ale

³⁵ Knap; Práva k nehmotným statkům 1994; str. 19

³⁶ Knap; Práva k nehmotným statkům 1994; str. 14

³⁷ Telec; Tvůrčí práva duševního vlastnictví 1994; str. 71

³⁸ Telec; Tvůrčí práva duševního vlastnictví 1994; str. 72

základní složky autorského práva je možné nalézt daleko před naším letopočtem. Počátek kapitalistické výroby pouze zajistil podmínky k utváření autorského práva.³⁹

Za vůbec první autorsko-právní předpis je považován anglický **Copyright Act** z roku 1709, který vycházel z vlastnického pojetí, ale byl doplněn o podmínku hmotného zachycení díla a uveřejnění. Tento postoj byl obměněn francouzským dekretem z roku 1793, který již potvrdil právoplatné autorovo vlastnictví. Dalším francouzským zákonem byl zákon z roku 1866, který potvrzoval ochranu autorova díla 50 let po jeho smrti. Tento zákon byl dále přebírán a užíván ostatními národy.⁴⁰

4.2 Mezinárodní autorské právo

Co se týče autorského práva na mezinárodní úrovni, tak až do 80. let 19. století se autorské právo řídilo dvoustrannými smlouvami nebo vnitrostátními předpisy. Podle Karla Knapa tyto vnitrostátní předpisy vznikaly na základě tří zásad:

- Teritoriality – podle území, kde došlo k prvnímu uveřejnění díla
- Personálního statutu – podle občanství autora
- Formální reciprocity mezi státy⁴¹

V průběhu doby se začíná od tohoto principu dvoustranných smluv a vnitrostátních předpisů opouštět a dochází k mnohostranným dohodám. Toto má na svědomí Mezinárodní literární a umělecké sdružení, které roku 1883 iniciovalo shromáždění přípravného kongresu Mezinárodní unie na ochranu autorských práv k dílům literárním a uměleckým v Římě. Toto shromáždění mělo za následek vznik **Bernské úmluvy**, první mezinárodní mnohostranné dohody, která byla 9.9.1886 podepsána ve švýcarském Bernu. Tato úmluva dala příčinu pro vznik **Unie na ochranu autorských práv k dílům literárním a uměleckým**, kterou tvořily státy, které podepsali Bernskou úmluvu.⁴²

Na americkém kontinentu také probíhaly pokusy o vytvoření mezinárodní mnohostranné úmluvy. Tyto pokusy daly vzniknout podpisu úmluvy v uruguayském Montevideu 11.1.1889, která byla přístupná všem státům světa, ale nikdy

³⁹ Knap; Práva k nehmotným statkům 1994; str. 15

⁴⁰ Knap, Kunz; Mezinárodní právo autorské 1981; str. 23

⁴¹ Knap, Kunz; Mezinárodní právo autorské 1981; str. 25

⁴² Knap, Kunz; Mezinárodní právo autorské 1981; str. 26

nedosáhla takovému významu jako Bernská úmluva. Vznikem této úmluvy proti sobě stály dva protichůdné autorskoprávní systémy. Tento problém se snažila vyřešit Společnost národů, která v roce 1938 podala návrh úmluvy upravující ochranu autorských děl na kontinentě evropském i americkém. Bohužel začátek 2. světové války zabránil jejich snažení, a proto na snahu Společenství národů po 2. světové válce navázala organizace UNESCO. Na základě této iniciativy byla v Ženevě 6.9.1952 podepsána **Všeobecná úmluva o autorském právu**, která se stala jakýmsi mostem mezi evropským a americkým autorskoprávním systémem a položila základní princip pro všestrannou mezinárodní ochranu autorského práva.⁴³

Další mezinárodní mnohostrannou smlouvou je Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví podepsaná roku 1883 v Paříži. Obsahem této úmluvy je především ochrana patentů, vynálezů a továrních a obchodních značek. Dále se úmluva zabývá potlačováním nekalé soutěže.⁴⁴

Česká republika podepsala všechny tyto úmluvy.

4.3 Autorské právo na území ČR

Jelikož bylo území České republiky ovlivňováno rakouskou monarchií, tak první autorskoprávní normou na našem území je **císařský patent č. 992 Sb.** z roku 1846, který v našem právním systému zakotvil zásadní složky ochrany autorských děl. Dále tento patent stanovil pravidla veřejných hudebních a dramatických produkcí a chránil dílo před neoprávněným rozmnožováním. Následujícím právním předpisem ovlivňujícím autorské právo byl **zákon č. 197/1895** o právu původcovském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým, který byl v roce 1907 novelizován a spolu s předpisy platícími na Slovensku přijat právním řádem Československé republiky. Rok 1919 s sebou přináší zrod Ochranného sdružení československých skladatelů, spisovatelů a nakladatelů v Praze.⁴⁵

V roce 1923 byl publikován zákon č. 106 o nakladatelské smlouvě v roce 1926 **zákon č. 218, který integroval autorské právo v celém Československu.** Jednalo se o zákon o právu původcovském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým, který byl už

⁴³ Knap, Kunz; Mezinárodní právo autorské 1981; str. 27

⁴⁴ <http://www.epravo.cz/top/clanky/parizska-u-mluva-na-ochranu-pru-mysloveho-vlastnictvi-4030.html?mail;>
5.4.2001

⁴⁵ Hartmanová; Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským 2000; str. 12

druhý na našem území. Tento zákon stanovil práva autora díla, způsob jakým je dílo chráněno a stanovil tresty za jeho porušování. Pro ochranu autorských práv československých občanů a občanů s cizí státní příslušností platila na území tehdejšího Československa zrevidovaná Bernská úmluva, evidovaná pod č. 401/1921 Sb.⁴⁶

V pořadí již třetí autorský zákon byl přijat roku 1953, který byl reakcí na novou ideologii a politické změny na našem území. Další autorský zákon vznikl už v roce 1965 a byl pětkrát novelizován mezi lety 1990 – 1996. Úplné znění tohoto zákona bylo evidováno pod č. 175/1996 Sb. **V současné době má platnost zákon z roku 2000, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.**⁴⁷ Stávající autorský zákon byl novelizován zákony 81/2005 Sb., 216/2006 Sb. a 168/2008 Sb. Úplné znění autorského zákona i s jeho novelami je možné najít pod č. 398/2006 Sb.⁴⁸

4.4 Prameny autorského práva

4.4.1 Národní prameny autorského práva

Jelikož je autorské právo postaveno na zásadě teritoriality, jsou jeho základy zakořeněny v právu národním. Za české prameny autorského práva jsou obecně považovány:

- **Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod** – konkrétně v článku 34 odstavec 1: „*Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.*“ – tento článek je základem ústavní ochrany všech autorských práv.
- **Občanský zákoník, zákon č. 40/1964 Sb.** ve znění pozdějších předpisů – upravuje občanskoprávní vztahy.
- **Zákon č. 121/2000 Sb.** o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.⁴⁹

4.4.2 Mezinárodní prameny autorského práva

Mezinárodní prameny autorského práva jsou zakotveny v mezinárodních paktech či dvoustranných a mnohostranných mezinárodních smlouvách:

⁴⁶ Löwenbach; Autorskoprávní abeceda 1948; str. 28

⁴⁷ Šebelová; Autorské právo – zákon, komentáře, vzory a judikatura 2006; kapitola 3

⁴⁸ <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/zakon/predpisy-zakonu-7611/>

⁴⁹ Šebelová Autorské právo – zákon, komentáře, vzory a judikatura 2006; kapitola 4.1

A) Mezinárodní pakty

- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech – podepsán 16.12.1966, který mimo jiné stanovuje právo na ochranu vyplývající z vědecké, literární nebo umělecké tvorby.
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech – podepsán 16.12.1966

B) Mezinárodní smlouvy

- Bernská úmluva
- Všeobecná úmluva o právu autorském
- Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací – tzv. Římská úmluva
- Ženevská úmluva – tzv. protipirátská úmluva
- Smlouva TRIPS – Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví
- Smlouva světové organizace duševního vlastnictví o autorském právu
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných a zvukových záznamech ⁵⁰

C) Evropské prameny

- Směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14.5.1991 o právní ochraně počítačových programů
- Směrnice rady 92/100/EHS o právu na pronájem a půjčování, jakož i o některých právech příbuzných právu autorskému v oblasti duševního vlastnictví ze dne 19.11.1992
- Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27.9.1993 o koordinaci některých pravidel z oboru práva autorského a práv příbuzných právu autorskému vztahujících se na satelitní vysílání a na kabelový přenos
- Směrnice Rady 93/98/EHS ze dne 29.10.1993 o harmonizaci ochranné doby práva autorského a některých práv příbuzných
- Směrnice 96/9/ES Evropského parlamentu a Rady z 11.3.1996 o právní ochraně databází
- Směrnice 2001/29/Es o harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti ze dne 22.5.2001

⁵⁰ Šebelová; Autorské právo – zákon, komentáře, vzory a judikatura 2006; kapitola 4.2

- Směrnice 2001/84/ES Evropského parlamentu a Rady o právu autora na odměnu z opětovného prodeje originálu uměleckého díla – tzv. právo na slušné vypořádání droit de suite (resale směrnice) ze dne 27.9.2001
- Směrnice 2004/48/ES o prosaditelnosti práv k duševnímu vlastnictví ze dne 29.4.2004
- Dále pak směrnice související se směrnicemi upravující autorskoprávní problematiku, a to zejména Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8.6.2000 o některých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (Směrnice o elektronickém obchodu), Směrnice 98/94/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 20.11.1998 o právní ochraně služeb založených na podmíněném přístupu nebo na něm spočívajících, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES ze dne 13.12.1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy ⁵¹

⁵¹ Holcová, Křešťanová, Voborník; Ochrana autorských práv 2005; str. 7

5 Formy porušování autorských práv

5.1 Porušování osobnostních práv

Osobnostní práva jsou uvedena v § 11 autorského zákona. Porušení osobnostních autorských práv se dopouští ten, kdo:

- Zveřejní dílo bez souhlasu autora
- Zneužije autorství a nepřizná skutečné autorství
- Změní nebo doplní dílo bez povolení autora
- Užije dílo způsobem, který snižuje jeho hodnotu⁵²

5.2 Porušování majetkových práv

Majetková práva jsou uvedena v § 12 autorského zákona a dále jsou blíže specifikována v §13 až 23. Za porušení majetkových práv autora se považuje:

- Užití díla bez svolení autora
- Překročení smluvního rozsahu licence – toto se většinou děje když je osoba držitelem licence, ale např. nedodrží smluvní počet rozmnoženin daného díla.
- Užití díla způsobem, který nebyl uveden v licenční smlouvě
- Užití díla způsobem, který v době uzavírání licence nebyl znám – z tohoto vyplývá, že autor v době uzavírání licence nemohl dát souhlas k takovému užívání⁵³

5.3 Porušování autorských práv k počítačovým programům

V roce 1990 byl přijat zákon č. 89/1990 Sb., který novelizoval do té doby platný autorský zákon. Tato úprava autorského zákona s sebou přinesla implementaci počítačového programu do českého právního řádu a zároveň stanovila základní princip pro ochranu autorských práv k počítačovému programu. Výše zmíněný zákon byl první zákon, který jednoznačně začlenil do autorského zákona ustanovení, které za předmět ochrany považuje také počítačový program. Tento koncept ochrany počítačového programu jako autorského díla zůstal výslovně implementován i v dnešním autorském zákoně.⁵⁴

⁵² Srov. ust. § 11 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁵³ Srov. ust. § 12 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁵⁴ Holcová, Křešťanová, Voborník; Ochrana autorského práva 2005; str33

Novela autorského zákona už zahrnuje do autorských děl i počítačový program a to konkrétně v §2 odst. 2. „*Za dílo se též považuje počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem.*”⁵⁵

K této problematice je důležité uvést, že za počítačové programy nejsou považovány pouze všeobecně známé kancelářské a operační programy (např. MS Office, Windows apod.), ale také počítačové hry a jiné specializované programy (grafické, účetní apod.).⁵⁶

Podle prof. JUDr. Porady a JUDr. Konráda je možné v praxi narazit na tyto formy porušování autorského práva vzhledem k počítačovým programům. Tyto formy lze klasifikovat do čtyř skupin:

Neoprávněné zasahování do počítačového programu

- osobování si autorství nebo spoluautorství cizího díla
- změna díla bez svolení autora, nelegální zásahy do počítačových programů, které jsou dále děleny na plagiátorství a tvorba tzv. národních verzí programů

Neoprávněné užívání softwaru

- užití softwaru bez licence, užití nelegálně získaného softwaru
- vědomé užití jediné licence k instalaci na více počítačů a tam používáno k podnikání

Výroba nelegální kopie softwaru

- výroba, import či export padělků softwarových produktů průmyslovým způsobem
- nelegální domácí rozmnožování softwaru

Nelegální šíření softwaru

- pašování a prodej nelegálního softwaru, vyrobeného v zahraničí na náš trh
- prodej softwaru bez svolení autora.
- půjčování nebo pronajímání softwaru

⁵⁵ Srov. ust. § 2 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁵⁶ Holcová, Křešťanová, Voborník; Ochrana autorského práva 2005; str. 34

- nelegální šíření softwaru prostřednictvím Internetu⁵⁷

5.4 Porušování autorských práv k hudebním dílům

Hudební dílo je klasifikováno jako předmět autorského práva podle ust. § 2 odst. 1 autorského zákona. Dále s právem autorským souvisí i ochrana práva výrobců hudebních děl či zvukových záznamů.⁵⁸

V dnešní době je masivní trh s hudebními nahrávkami využíván jednotlivci či organizovanými skupinami k šíření nelegálních kopií hudebních děl. Tyto kopie nemají téměř žádné náklady, protože jsou zde obcházeny poplatky za marketing, distribuční podporu neo honoráře umělcům.⁵⁹

Autorská práva k hudebním dílům jsou v drtivé většině porušována prostřednictvím **rozšiřování nelegální kopie tohoto díla**. Podle organizace ČNS IFPI⁶⁰ se v praxi můžeme setkat s těmito druhy rozšiřování nelegální kopie hudebního díla.:

Prosté pirátství

Jedná se kopírování originální nahrávky pro hospodářský nebo komerční zisk bez svolení autora. Obal takovýchto kopií je rozdílný od obalu originálu a nejvíce se můžeme s tímto druhem pirátství setkat u kompilací jako “greatest hits” (nejlepší hity) určitého autora, nebo se může jednat o kompilace určitého žánru, jako např. taneční hudby atd.

Bootlegy

Jsou to pirátské nahrávky z živých nebo rozhlasových představení, které jsou kopírovány a dále distribuovány bez svolení autora.

Padělky

Jedná se o pirátské kopie, které se snaží co nejvěrněji napodobit originál. Tyto kopie většinou obsahují autentické značky a loga výrobce, a proto většinou spotřebitel věří, že si kupuje originální produkt.

⁵⁷ Porada, Konrád; Metodika vyšetřování softwarového pirátství 1999; str. 8-11

⁵⁸ Holcová, Křešťanová, Voborník; Ochrana autorského práva 2005; str. 42

⁵⁹ Holcová, Křešťanová, Voborník; Ochrana autorského práva 2005; str. 43

⁶⁰ Mezinárodní federace hudebního průmyslu České republiky

Internetové pirátství

Jedná se o největší problém hudebního průmyslu. Hudební díla jsou prostřednictvím internetu rozšiřována po celém světě bez svolení autorů a je téměř nemožné zachytit pachatele této činnosti.⁶¹

5.5 Porušování autorských práv k filmovým dílům

Filmové dílo je charakterizováno jako dílo audiovizuální a je také jako dílo hudební předmětem autorského práva podle ust. § 2 odst. 1 autorského zákona. Co se týče porušování autorských práv u filmových děl, je tato problematika poměrně rozsáhlá. Nejrozsáhlejší formou pirátství je samozřejmě neoprávněná výroba DVD a sdílení filmů prostřednictvím Internetu, nicméně se dále setkáváme s nelegálními projekcemi nebo pirátstvím ve videopůjčovnách.⁶²

V praxi se můžeme podle ČPU⁶³ setkat s těmito druhy porušování autorského práva k filmovým dílům:⁶⁴

Pirátské veřejné projekce

Bez souhlasu nositele práv se veřejné promítání považuje za pirátství. K tomuto porušování autorských práv dochází často v důsledku nevědomosti nebo malému množství titulů s non-theatrical právy⁶⁵ na DVD. Tento druh pirátství se převážně objevuje v klubech, videokavárnách a v dálkových autobusech.⁶⁶

Pirátsství ve videopůjčovnách

Největším problémem ve videopůjčovnách je pronájem titulů se skončeným monopolem a titulů určených pro prodej, kdy cca 30% všech provozoven tyto produkty nabízejí. I když je tato forma na ústupu, stále se objevuje v malých městech a venkovských oblastech. V dnešní době si majitelé většinou nedovolí pronajímat pirátské kopie, z důvodu častých kontrol, ale velmi často se objevuje zneužívání pronájmu titulů určených pro prodej.⁶⁷

⁶¹ <http://www.ifpicr.cz/?rubrika=1132>

⁶² Holcová, Křešťanová, Voborník; Ochrana autorského práva 2005; str. 45

⁶³ Česká protipirátská unie

⁶⁴ <http://www.cpufilm.cz/>

⁶⁵ Právo na veřejné promítání

⁶⁶ http://cpuilm.cz/projekce_a_promitani.html

⁶⁷ <http://cpuilm.cz/pujcovny.html>

Piráctví na tržističích a burzách

Tato forma piráctví se objevuje především na tržističích v přihraničních oblastech, ale není výjimkou ani na tržističích ve vnitrostátních oblastech. Tato tržističe jsou zaplavena nelegálními kopiemi filmových titulů, což se stává značným problémem, i přes časté razie výkonných orgánů. Prodejci jsou velice dobře organizovaní a mají velice dobrý informační systém, takže o mnohých razích vědí předem. Pro prodejce je prodej nelegálních kopií velice dobrým obchodem, a proto vynakládají velké úsilí, aby snížili pro ně negativní dopad razí. Běžnou praxí zůstává snaha prodejců zabránit vstupu kontrol do svých stánků nebo rovnou uzamčení stánku a útěk z tržističe. Výjimkou není ani vystavování originálů, ale jakmile si zákazník vybere, prodejce přinese pouze nelegální kopii.⁶⁸

Krádeže signálu

Do této skupiny patří především vysílatelé a kabelové televize. Jedná se o neautorizované vysílání komerčních německých a rakouských nekódovaných satelitních signálů. Tento problém se objevuje také u restaurací a hotelů, které tyto nekódované volně šířitelné programy veřejně promítají ve svých prostorách. Dále do této skupiny můžeme zařadit neoprávněný příjem placené a kabelové televize a distribuce černých satelitních dekodérů.⁶⁹

Internetové piráctví

Jedná se o zneužívání Internetu k nabízení nelegálních kopií nebo nabízení nástrojů k těmto nelegálním aktivitám. Největším problémem je ale stahování a sdílení filmů přes Internet. V dnešní době se dá na Internetu stáhnout či shlédnout téměř každý film a dokazování této trestné činnosti je velmi problematické vzhledem k tomu kolik je v dnešní době uživatelů Internetu. Stahování filmů pro osobní účely jako takové trestné není, trestným se stává až ta osoba, která na internetu umožní takovéto stažení nebo zhlédnutí filmu.⁷⁰

5.6 Porušování autorských práv k fotografickým dílům

Stejně jako díla filmová nebo hudební je i dílo fotografické legislativně chráněno autorským zákonem a vztahuje se na něj autorskoprávní ochrana. Jak je uvedeno v § 2

⁶⁸ http://cpufilm.cz/burzy_a_trziste.html

⁶⁹ http://cpufilm.cz/vysilani_a_kradeze_signalu.html

⁷⁰ http://cpufilm.cz/internet_a_cd_rom_piratstvi.html

odst. 1 autorského zákona: „*Předmětem práva autorského je dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii.*“⁷¹

Užití fotografie bez souhlasu autora

Nejčastějším porušením autorského práva vzhledem k fotografii je užívání fotografie bez souhlasu autora. V dnešní době panuje mylná představa, že pokud je u fotografie uveden autor, tak je možné fotografii zkopírovat a libovolně užít. Pokud zkopírujeme a uložíme fotografii ve svém počítači, nedopouštíme se zatím trestného činu. Zákon je porušen, pokud je fotografie uveřejněna bez svolení autora např. na cizích webových stránkách. Toto jednání je klasifikováno jako trestný čin ať už je autor uveden či neuveden. Nejčastějším výskytem tohoto nezákonného jednání je především internet.⁷²

Fotografování mimo veřejná místa a uvnitř budov

Jak uvádí § 33 autorského zákona: „*Do práva autorského nezasahuje ten, kdo kresbou, malbou nebo grafikou, fotografií nebo filmem nebo jinak zaznamená nebo vyjádří dílo, které je trvale umístěno na náměstí, ulici, v parku, na veřejných cestách nebo na jiném veřejném prostranství.*“⁷³ V praxi to znamená, že je možné fotografovat budovy či jiná díla, ale platí zde důležitá podmínka, že fotografie je pořízena z veřejně dostupných míst.⁷⁴

Opak platí mimo veřejná místa. Pro fotografování na těchto místech je potřeba získat svolení majitele či provozovatele tohoto místa. Toto platí nejčastěji pro různé památkové nemovitosti a samozřejmě pro divadla, kina, výstavy apod.⁷⁵

⁷¹ Srov. ust. § 2 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁷² <http://www.fotoradce.cz/fotografie-a-autorsky-zakon-1-dil-clanekid46>; Tomáš Do lejší; 25.10.2007

⁷³ Srov. ust. § 33 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁷⁴ <http://www.fotoradce.cz/fotografie-a-autorsky-zakon-3-dil-clanekid48>; Tomáš Do lejší; 13.11.2007

⁷⁵ <http://www.fotoradce.cz/fotografie-a-autorsky-zakon-3-dil-clanekid48>; Tomáš Do lejší; 13.11.2007

6 Sankce za porušování autorských práv

V České republice podle obecně platné právní úpravy hrozí tři druhy sankcí za porušování autorských práv:

- **Občanskoprávní sankce** – zákon č. 121/2000 Sb. § 40
- **Veřejnoprávní sankce**
 - zákon č. 200/1990 Sb. § 32 – přestupek na úseku kultury
 - zákon č. 40/2009 Sb. § 270 – porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi⁷⁶

6.1 Občanskoprávní sankce

Podle občanského zákoníku vznikají občanskoprávní vztahy na základě právních úkonů nebo jiných skutečností a v těchto vztazích jsou si všechny strany rovny.⁷⁷ Uplatnění občanskoprávní sankce je plně v moci poškozeného. Pouze na poškozeném subjektu je tíha rozhodnutí, zda bude vymáhat své právo.⁷⁸ Jak je uvedeno v § 4 občanského zákoníku: „*Proti tomu, kdo právo ohrozí nebo poruší, lze se domáhat ochrany u orgánu, který je k tomu povolán.*“⁷⁹

6.1.1 § 40 autorského zákona

§ 40 je v systematice autorského zákona řazen v první hlavě mezi práva autorská a práva s ním související, v pátém dílu – ochrana práva autorského. V tomto paragrafu jsou demonstrativním výčtem uvedeny nároky, které může autor uplatnit při ochraně svých práv. Autor se může především domáhat **určení svého autorství, zákazu ohrožení svých práv** a především má **právo na vydání bezdůvodného obohacení, náhradu škody** nebo **poskytnutí zadostiučiní**, např. omluvou nebo formou peněz.⁸⁰

6.2 Veřejnoprávní sankce

Nejdříve je důležité uvést vztah mezi oběma veřejnoprávními sankcemi, kterými jsou přestupek a trestný čin. Obecně platí, že v situaci, kdy došlo k pravomocnému nebo osvobozujícímu rozsudku v trestním řízení, je nemožné sankcionovat tento čin jako přestupek. Na druhé straně, pokud se během trestního řízení zjistilo, že se místo trestného

⁷⁶ <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=147455>; Michal Matějka; 14. 10. 2003

⁷⁷ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník § 2

⁷⁸ <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=147455>; Michal Matějka; 14. 10. 2003

⁷⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník § 4

⁸⁰ Zákon č. 121/2000 Sb. § 40, autorský zákon

činu jednalo o přešupek, nebo se mohlo jednat o přešupek, přenechává orgán činný v trestním řízení tuto věc orgánu příslušnému k projednání přešupku. Opačná situace nastává u přešupku. Pokud je čin již pravomocně posouzen jako přešupek, je nadále možné tento čin posoudit jako trestný čin.⁸¹

Podle ust. č. 200/1990 Sb. § 2 se za přešupek považuje: „*zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přešupek výslovně označeno.*“⁸²

Podle ust. č. 40/2009 Sb. § 13: „*trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný,*“⁸³ dále podle § 14 tohoto zákona dělíme trestné činy na přečiny a zločiny, kdy za přečiny se považují všechny nedbalostní trestné činy a úmyslné činy do 5 let odnětí svobody. Zločiny jsou ostatní trestné činy, které nejsou považovány za přečiny.⁸⁴

6.2.1 § 270 trestního zákoníku

Tento paragraf je v systematicke trestního zákoníku řazen v druhé části, šesté hlavě mezi hospodářskými trestnými činy, čtvrtém dílu – trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. První odstavec tohoto paragrafu uvádí výčet různých znaků, které **charakterizují základní skutkovou podstatu trestného činu proti autorským právům**. Dále první odstavec uvádí sankci za tuto skutkovou podstatu. Pachatel tohoto trestného činu může být, podle tohoto paragrafu, potrestán „*odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*“⁸⁵

Druhý a třetí odstavec tohoto paragrafu **obsahuje kvalifikované skutkové podstaty**, které popisují takové faktory trestného činu, při jejichž naplnění je stanoven vyšší trest, než pro základní skutkovou podstatu.⁸⁶ Odstavec 2 stanoví, že pachatel může být potrestán „*odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutí věci,*“ pokud je čin proti autorskému právu konán pro obchodní činnost, získali tímto činem značný prospěch, způsobí-li značnou škodu nebo pokud se tohoto činu dopustí ve značném rozsahu. Třetí odstavec uvádí sankci odnětí svobody na tři až osm let,

⁸¹ Šámal, Půry, Rizman; Trestní zákon – komentář 2004; str. 251

⁸² Srov. ust. § 2 zák. č. 200/1990 Sb., zákon České národní rady o přešupcích

⁸³ Srov. ust. § 13 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁴ Srov. ust. § 14 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁵ Srov. ust. § 270 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁶ http://iuridictum.pecina.cz/w/Kvalifikovan%C3%A1_1_skutkov%C3%A1_1_podstata; 11.11.2010

pokud získá tímto činem prospěch velkého rozsahu, způsobí-li škodu velkého rozsahu nebo pokud se tohoto činu dopustí ve velkém rozsahu.⁸⁷

6.2.2 § 32 zákona o přestupcích

Tento paragraf je zařazen do druhé zvláštní části zákona České národní rady o přestupcích. Přestupky proti autorskému právu jsou zahrnuty v přestupcích na úseku kultury. Tato právní norma se skládá ze dvou odstavců, kdy první odstavec obsahuje skutkovou podstatu tohoto přestupku a druhý odstavec uvádí sankci za jednání uvedé v prvním odstavci. Za chování splňující znaky skutkové podstaty tohoto přestupku je možné uložit peněžitou pokutu do výše až 15 000 Kč.⁸⁸

⁸⁷ Srov. ust. § 270 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁸ Srov. ust. § 32 zák. č. 200/1990 Sb., zákon České národní rady o přestupcích

7 Kolektivní správa

S kolektivní správou se můžeme setkat již v 2. polovině 19. století, kdy autoři a jiní nositelé práv zakládají různé spolky, které mají chránit jejich majetková práva – **prvopočátek kolektivní správy**. Zatímco počátky kolektivní správy byly pouze soukromou otázkou, od 90. let 20. století se v této záležitosti stále silněji angažuje stát. První zákon, týkající se kolektivní správy, byl **zákon č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů**.⁸⁹

V dnešní době je kolektivní správa kodifikována v autorském zákoně, konkrétně v hlavě IV. Jak uvádí § 95 autorského zákona, kolektivní správou se rozumí zastupování většího počtu osob a účelem této správy je kolektivní uplatňování a ochrana majetkových autorských práv a majetkových práv související s právem autorským a zároveň umožnění přístupu předmětu těchto práv veřejnosti.⁹⁰ Kolektivní správa má tedy dva různé účely – ochranu soukromých zájmů zastupovaných autorů a naplňování veřejného zájmu.⁹¹

Dohled nad kolektivní správou drží Ministerstvo kultury, které může provádět kontroly nebo si vyžádat podklady s informacemi. Na základě zjištěných pochybení může ministerstvo ukládat sankce, jako jsou peněžité tresty nebo může uložit nápravné opatření. Při zjištění závažného pochybení nebo porušování svých povinností je možné odebrat oprávnění nebo částečně omezit oprávnění ke kolektivní správě.⁹²

7.1 Kolektivní správce

Kolektivní správu vykonává kolektivní správce. Kolektivním správcem se stává ten, kdo získal oprávnění k výkonu kolektivní správy, které na základě žádosti uděluje Ministerstvo kultury. Kolektivním správcem se může stát pouze bezúhonná právnická osoba, která sdružuje nositele práv. **Kolektivní správa nesmí být podnikáním a musí být vykonávána soustavně jako hlavní předmět činnosti**.⁹³

Kolektivní správce má určité povinnosti dané zákonem (viz § 96 autorského zákona – práva povinně kolektivně spravovaná). Např. právo na odměnu za užití uměleckého

⁸⁹ Koukal, Neckář; Autorská práva a práva související v daňových souvislostech 2011; str. 62

⁹⁰ Srov. ust. § 95 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

⁹¹ Koukal, Neckář; Autorská práva a práva související v daňových souvislostech 2011; str. 62

⁹² Koukal, Neckář; Autorská práva a práva související v daňových souvislostech 2011; str. 64

⁹³ Srov. ust. § 97 a 98 zák. č. 121/2000 Sb., autorský zákon

výkonu, zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání.⁹⁴

Jak bylo řečeno výše, tak kolektivní správa nesmí být podnikáním, a proto by si měl kolektivní správce odečíst z vybraných odměn sumu, kterou vynaložil na svůj provoz a zbytek odměny musí rozdělit mezi zastupované autory. Toto rozdělení se řídí tzv. rozúčtovacím řádem, který musí být každý rok schválen orgánem, kterému tato pravomoc přísluší (shromáždění, valná hromada).⁹⁵

Občanská sdružení, která mají oprávnění k výkonu kolektivní správy:

- **DILIA**, divadelní, literární, audiovizuální agentura – se sídlem Krátkého 1, 190 03, Praha 9, (www.dilia.cz)
- **OSA** - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním – se sídlem Čs. Armády 20, 160 56, Praha 6, (www.osa.cz)
- **INTERGRAM** - Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů – se sídlem Na Poříčí 27, 110 00, Praha 1, (www.intergram.cz)
- **OOA-S**, Ochranná organizace autorská - Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl – se sídlem Žitná 1575/49, 110 00, Praha 1, (www.oogas.cz)
- **Občanské sdružení Gestor** - ochranný svaz autorský – se sídlem Štítkova 1/233, 110 00, Praha 1, (www.gestor.cz)
- **OAZA** - Ochranná asociace zvukařů – autorů – se sídlem Žitná 1575/49, 110 00, Praha 1, (www.oaza.eu)⁹⁶

7.1.1 DILIA

Dilia neboli divadelní, literární a audiovizuální agentura je občanským sdružením autorů, které bylo založeno roku 1949. Objektem její působnosti je ochrana práv autorů. Činnost této agentury můžeme rozdělit na dvě složky - kolektivní správa a agentura. Na základě oprávnění udělené Ministerstvem kultury činnost agentury DILIA zahrnuje uzavírání smluv s tuzemskými a zahraničními subjekty o zastupování autorských práv při výkonu kolektivní správy, uzavírání hromadných smluv s provozovateli kabelových televizí, s televizními a rozhlasovými stanicemi, s dovozci a výrobcí kopírovacích zařízení

⁹⁴ Koukal, Neckář; Autorská práva a práva související v daňových souvislostech 2011; str. 63

⁹⁵ Koukal, Neckář; Autorská práva a práva související v daňových souvislostech 2011; str. 64

⁹⁶ <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=360>

a rozdělování odměn mezi nositele autorských práv. Agenturní činnost DILIA zahrnuje zprostředkování uzavírání licenčních smluv na užití děl českých a zahraničních autorů.⁹⁷

Správní rada:

- Vadim Petrov – předseda správní rady
- Šimon Pellar B.A – místopředseda správní rady
- Josef Hanuš
- Vladimír Michálek
- PhDr. Roman Ráž
- MgA. Jaroslava Šiktancová
- Mgr. Zdeněk Zelenka⁹⁸

Dozorčí rada:

- Ing. Pavel Weigel – předseda dozorčí rady
- MgA. Jiří Blažek
- Mgr. Petr Markov⁹⁹

7.1.2 OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o.s.

OSA je nejstarší organizací pro správu kolektivního práva na našem území. Tato organizace vznikla už v roce 1919 v Praze jako Ochranné sdružení autorské a později byla v roce 1945 přejmenována na Ochranný svaz autorský. Posláním této organizace je ochrana autorských práv svých členů, kontrola veřejných hudebních produkcí, vybírání a rozdělování odměn za tyto spravovaná práva.¹⁰⁰

Dozorčí rada:

Skladatelé

- Luboš Andršť – předseda dozorčí rady
- Sylvie Bodorová
- Roman Cejnar
- Ivan Kurz
- Lukáš Matoušek
- Milan Svoboda

Textaři

- Mgr. Rostislav Černý
- Petr Kocfelda

⁹⁷ <http://www.dilia.cz/index.php/o-nas>

⁹⁸ <http://www.dilia.cz/35-spravni-rada>

⁹⁹ <http://www.dilia.cz/36-dozorci-rada>

¹⁰⁰ Löwenbach; Autorskopravní abeceda 1948; str. 82

- Michael Prostějovský – místopředseda dozorčí rady

Nakladatelé

- Jolana Zemanová – místopředsedkyně dozorčí rady
- Jiří Paulů
- Pavel Růžička
- Dominika Nováková¹⁰¹

Představenstvo:

- Ing. Roman Strejček – předseda představenstva
- Mgr. Luboš Tesař
- Mgr. Jiřina Barello¹⁰²

7.1.3 Intergram

Jedná se o nezávislou společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a obrazových záznamů, která vykonává kolektivní správu těchto subjektů. Ministerstvo udělilo povolení vykonávat kolektivní správu Intergramu 18.3.1996, které nabylo právní moci 9.4.1996.¹⁰³

Výbor:

Výbor je zastoupen šesti členy, kteří zastupují výrobce a šesti členy zastupující umělce

- Iva Milerová – Supraphon
- Jindřich Ptáček – Unie orchestrálních hudebníků
- Richard Adam – ARTES
- Ing. Tomáš Filip – Universal
- Ing. Zbyněk Knobloch – Sony Music
- Vladimír Kočandrle – EMI
- Richard Rokos – Unie profesionálních zpěváků
- Tomáš Turek – Herecká asociace
- Prof. Jiří Tomášek – Společnost koncertních umělců
- Jiří Vondráček – Svaz autorů a interpretů
- JUDr. Petra Žikovská – ČNS IFPI
- JUDr. Alan Piskač – POPRON Music¹⁰⁴

Kontrolní komise:

- Ing. Libor Holeček – Supraphon - předseda
- Prof. Jindra Kramperová

¹⁰¹ <http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/struktura---dozor%C4%8D%C3%AD-rada.aspx>

¹⁰² <http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/struktura---p%C5%99edstavenstvo.aspx>

¹⁰³ <http://www.intergram.cz/cs/kdo-jsme/>

¹⁰⁴ <http://www.intergram.cz/cs/organizacni-struktura/vybor/>

- Vladimír Nečas – Herecká asociace
- Helena Uldrichová – Asociace producentů v audiovizí¹⁰⁵

7.1.4 OOA-S – Ochranná organizace autorská

Nevýdělečná organizace, která sdružuje autory děl výtvarného umění, architektury a obrazových složek audiovizuálních děl. Oprávnění k výkonu kolektivní správy obdržela od Ministerstva kultury 5.8.2009 s právní mocí od 13.8.2009. OOA-S sjednává jménem autorů hromadné smlouvy o užití díla a vybírá odměny, které pak rozděluje zastupovaným autorům. Členem se může stát jakýkoliv autor výtvarného díla nebo dědic autora. Členství je bezplatné.¹⁰⁶

Výbor:

- Ing. arch. Josef Vrana (předseda) – malíř a architekt
- doc. Ing. akad. arch. Jiří Mojžíš (místopředseda) – architekt
- JUDr. Stanislav Pokorný – umělecký fotograf
- Jiří Větroň – kameraman
- prof. MgA. Jana Zbořilová – scénografka
- MgA. Jitka Moravcová – kostýmní výtvarnice
- MgA. Ivana Kačírková – umělecká střihačka
- Roman Milerský – tvůrce videoartu
- Bc. Stanislav Klecandr – výtvarní tvůrci grafického rozhraní počítačových programů
- Ing. Zdeněk Vyoral – výtvarní tvůrci počítačových her a jiných vizualizací při zobrazení počítačových programů

Dozorčí rada:

- Ak. mal. Pavel Alexander Ta'oun (předseda) – malíř
- Vladimír Groh – grafik
- Marie Jílková – dědička autorských práv¹⁰⁷

7.1.5 Gestor – ochranný svaz autorský

Organizace vykonávající kolektivní správu práva, která vznikla v roce 1997. Zabývá se uplatňováním práva při opětovném prodeji originálů výtvarných uměleckých děl. V této souvislosti se jedná především o díla, jako jsou obrazy, malby, sochy,

¹⁰⁵ <http://www.intergram.cz/cs/organizacni-struktura/kontrolni-komise/>

¹⁰⁶ <http://www.ooas.cz/>

¹⁰⁷ <http://www.ooas.cz/vybor.html>

fotografie, tapiserie apod. Držitelem oprávnění k vykonávání kolektivní správy je již od roku 1998.¹⁰⁸

Správní rada:

- Doc. Karel Míšek, PhD – předseda
- Doc. Jiří Novotný
- Tomáš Rafl¹⁰⁹

7.1.6 OAZA – Ochranná asociace zvukařů – autorů

Toto občanské sdružení vzniklo v roce 2003, která na základě dobrovolného členství sdružovala mistry zvuku, a proto se tato organizace zaměřuje na ochranu této skupiny autorů. OAZA získala oprávnění k výkonu kolektivní správy 15.11.2006.¹¹⁰

Představenstvo:

- Robert Jína – předseda
- Jiří Štěpánek – 1. místopředseda
- Ing. Martin Babický – 2. Místopředseda
- Lucie Krejčová
- Ivana Šimáková

Dozorčí komise:

- Karel Martínek – předseda
- Ing. Miroslav Jouda
- Ing. Pavel Vacek¹¹¹

¹⁰⁸ <http://www.gestor.cz/cs/uvodni-stranka/>

¹⁰⁹ <http://www.gestor.cz/cs/organy-spolecnosti/>

¹¹⁰ <http://www.oaza.eu/o-nas.html>

¹¹¹ <http://www.oaza.eu/o-nas.html>

8 Výzkum míry stahování filmových, hudebních a počítačových děl obyvateli ČR

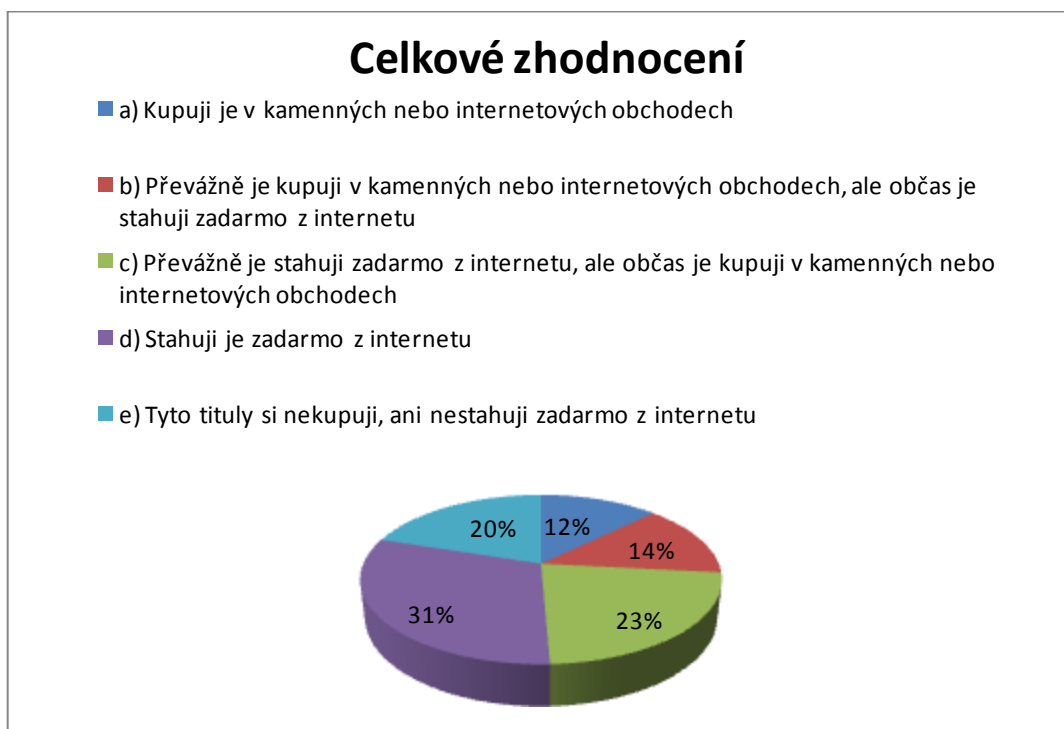
Na základě vypracovaného anonymního dotazníku (viz příloha I.) jsem vyhodnotil, jak lidé v ČR převážně získávají filmové a hudební tituly a počítačové programy. Dále bylo součástí dotazníku vyhodnocení znalosti organizací, které jsou kolektivními správci a kolik obyvatel si v současné době myslí nebo ví o tom, že porušuje autorská práva. Dotazníky byly respondentům rozdávány v tištěné verzi během měsíce června 2012.

Dotazník byl rozdán 150 respondentům, kteří byli dále rozděleni na muže a ženy a dále bylo všech 150 respondentů rozděleno do tří věkových kategorií. **Kategorie 1.** – do 25 let, **kategorie 2.** – od 26 do 49 let a **kategorie 3.** – 50 let a více. Každá věková kategorie obsahuje 50 respondentů, dále rozdělena na 25 mužů a 25 žen. Toto rozdělení je důležité jak pro vyhodnocení dotazníku, tak pro získání souvislostí. Otázky byly vyhodnoceny jednak z celkového pohledu, ale i vzhledem k rozdělení do věkových skupin a k rozdělení na muže a ženy.

8.1 Vyhodnocení otázky č. III

„Jak získáváte filmové a jiné audiovizuální tituly?“

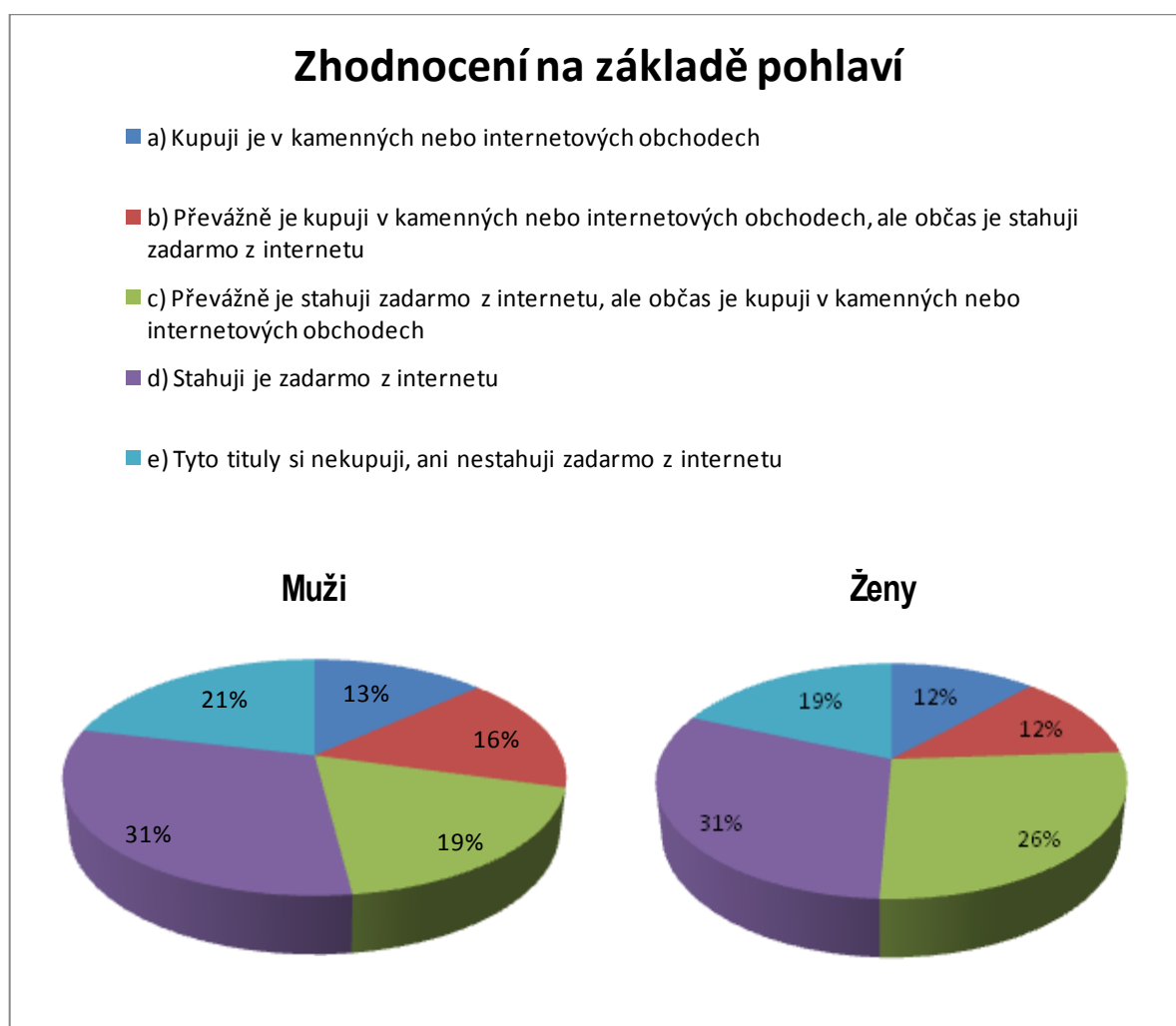
Graf 1: Otázka č. III – celkové zhodnocení

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Z výše uvedeného grafu č. 1 je patrné, že většina obyvatel radši stahuje filmové tituly zadarmo z internetu, než aby si je koupila v obchodě kamenném nebo internetovém. Při součtu odpovědí c) a d), které sdružují obyvatele, kteří pouze stahují a převážně stahují tyto tituly zadarmo z internetu, zjistíme, že se jedná o nadpoloviční většinu obyvatel (54%).

Graf 2: Otázka č. III – zhodnocení na základě pohlaví

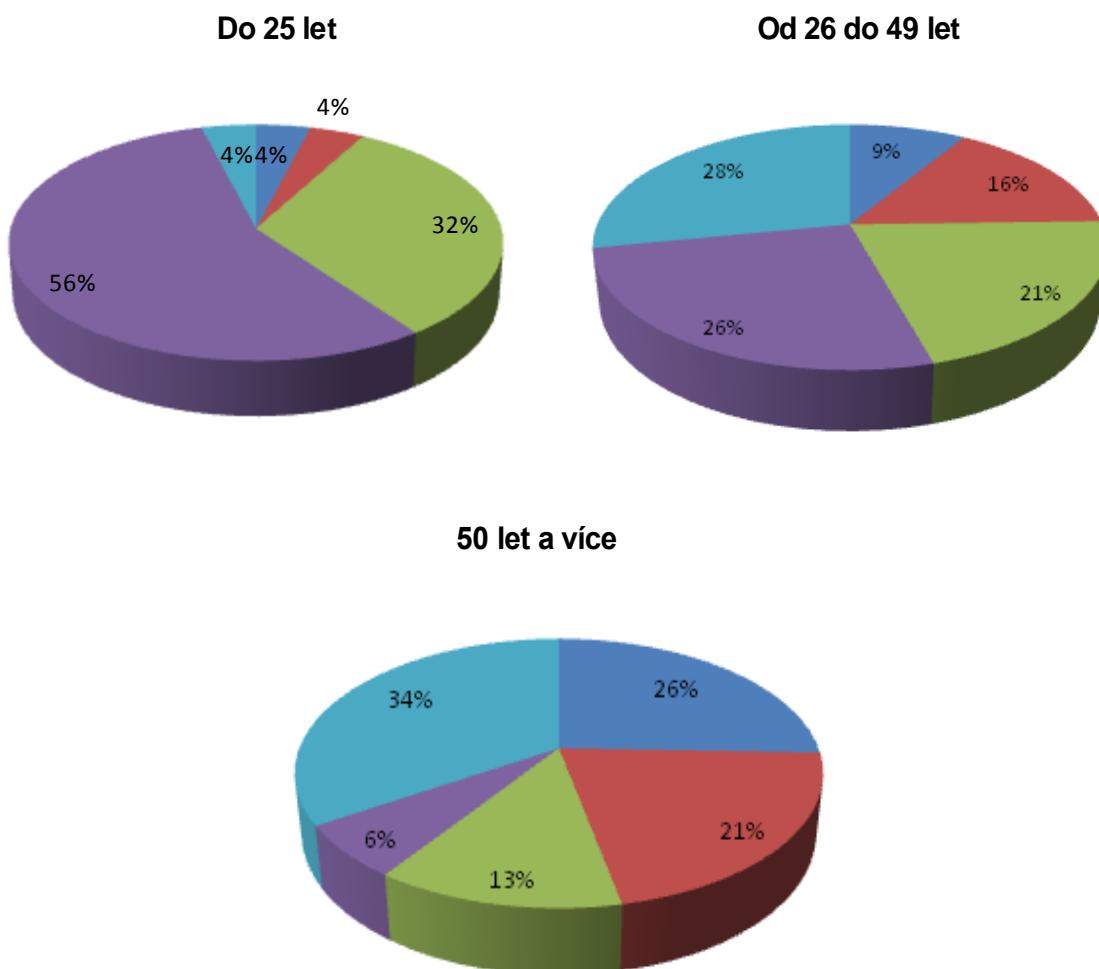
Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Výše uvedený graf nám sděluje informaci, že co se týče stahování filmových a audiovizuálních titulů, jsou na tom muži a ženy stejně (31%). Pokud ale porovnáme odpověď c) u mužů a žen (*obyvatelé, kteří převážně stahují zadarmo, ale občas si tento titul zakoupí v kamenném nebo internetovém obchodě*), zjistíme, že u žen se stahování filmů a audiovizuálních děl vyskytuje více.

Graf 3: Otázka č. III – zhodnocení na základě věkových kategorií

Zhodnocení na základě věkových kategorií

- a) Kupuji je v kamenných nebo internetových obchodech
- b) Převážně je kupuji v kamenných nebo internetových obchodech, ale občas je stahuji zadarmo z internetu
- c) Převážně je stahuji zadarmo z internetu, ale občas je kupuji v kamenných nebo internetových obchodech
- d) Stahuji je zadarmo z internetu
- e) Tyto tituly si nekupuji, ani nestahuji zadarmo z internetu

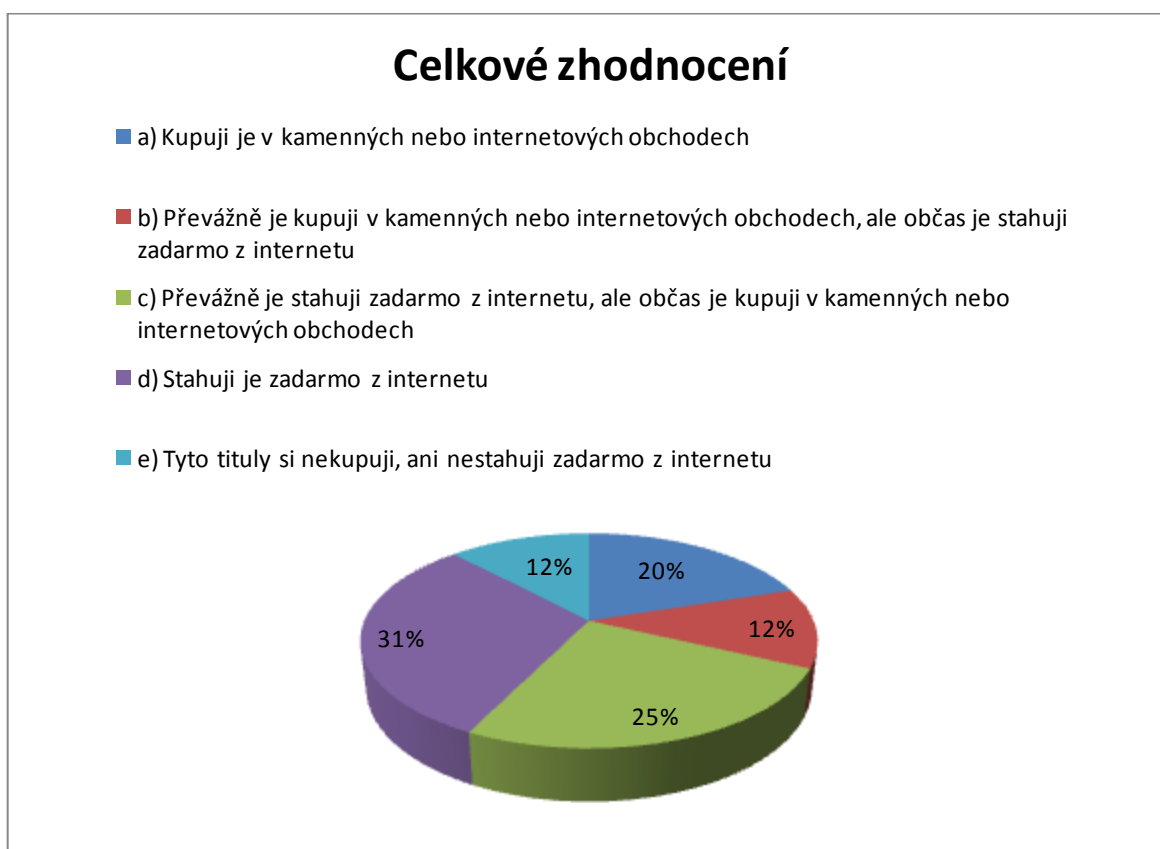
Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Graf č. 3 nám sděluje velmi zajímavou informaci, že kategorie č. 1 – do 25 let téměř vůbec nekupuje filmové a audiovizuální tituly v obchodech (4%), ale většinou stahuje tyto tituly z internetu (56 %). Při součtu odpovědí c) a d) se dostáváme na hranici 88%. Z grafu je patrné, že čím jsou obyvatelé starší, tím méně stahují tyto tituly zadarmo z internetu a zvyšuje se procento obyvatel, kteří si tyto tituly kupují nebo je nekupují vůbec.

8.2 Vyhodnocení otázky č. IV

„Jak získáváte hudební tituly nebo jiné zvukové záznamy?“

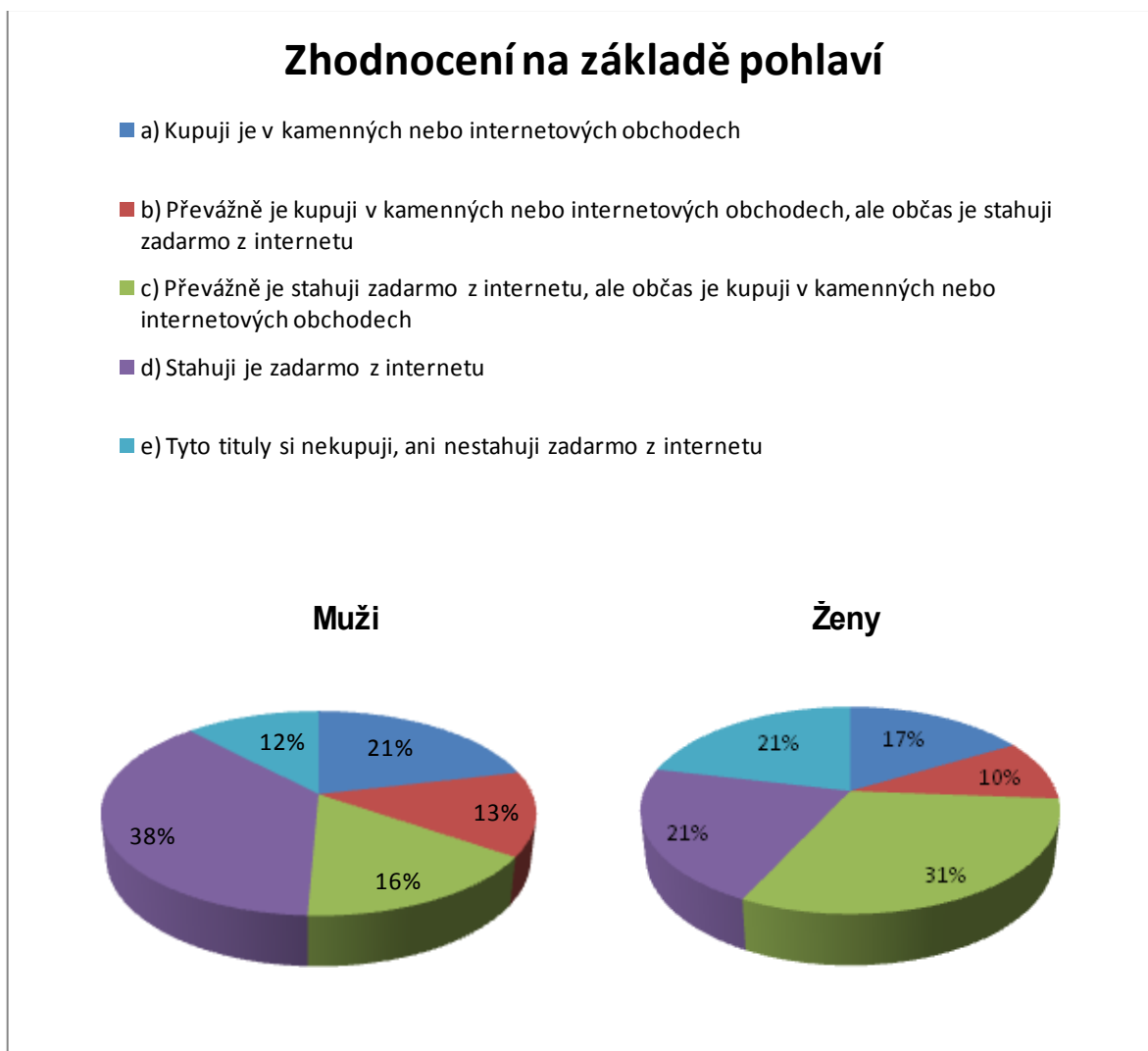
Graf 4: Otázka č. IV – celkové zhodnocení

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Z celkového hodnocení opět vyplývá, že většina obyvatel radši hudební díla stahuje, než kupuje. Z dotazníkového šetření vyplývá, že hudební díla jsou nakupována více v obchodech (20%), než díla filmová (12% - viz graf č. 1).

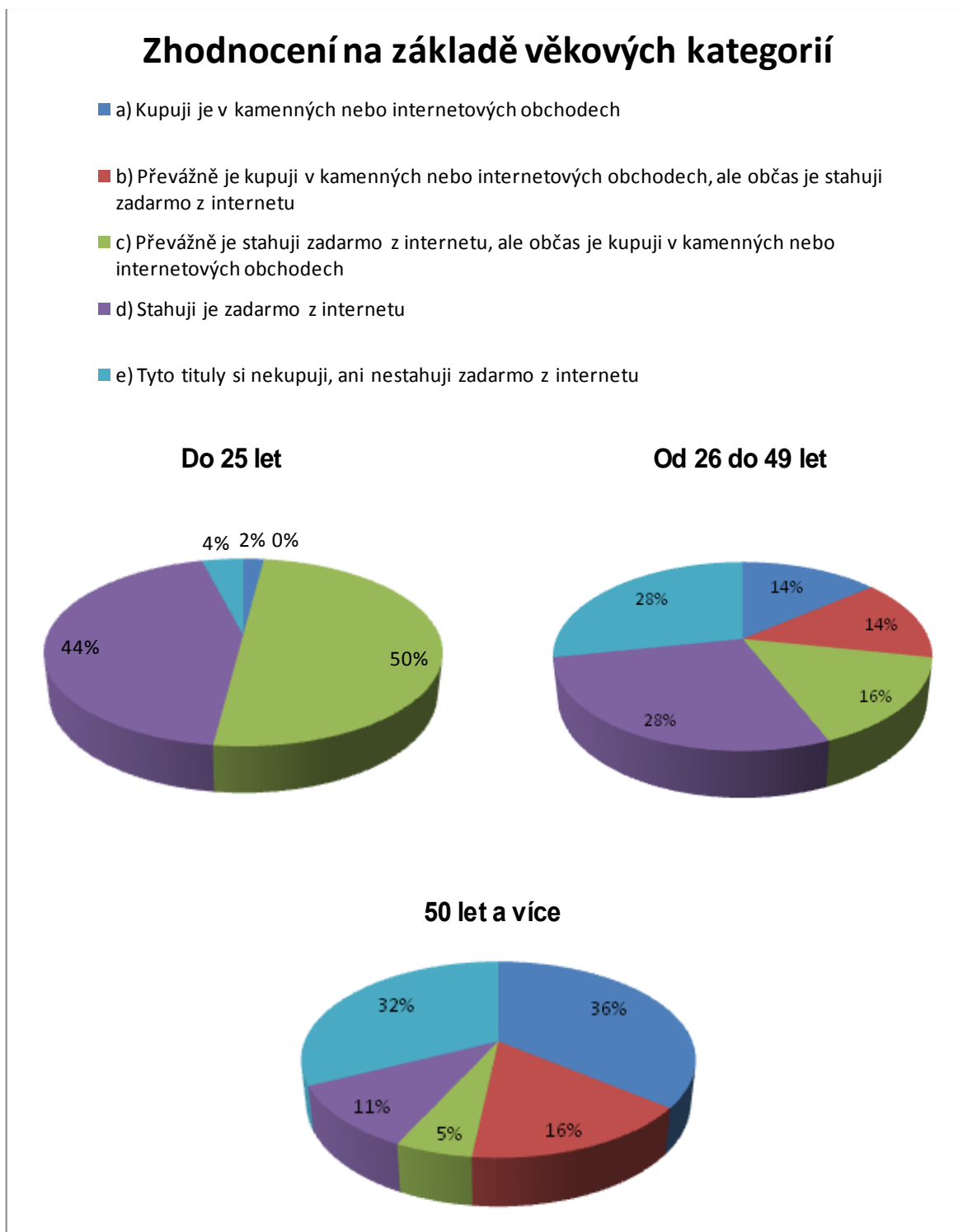
Graf 5: Otázka IV – zhodnocení na základě pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

U této otázky je jasně zřetelné, že zadarmo stahují více muži (38% proti 21%). Při součtu odpovědi c) a d) ale můžeme vidět, že jsou si hodnoty mezi muži a ženami velice podobné (54% proti 52%).

Graf 6: Otázka IV – zhodnocení na základě věkových kategorií

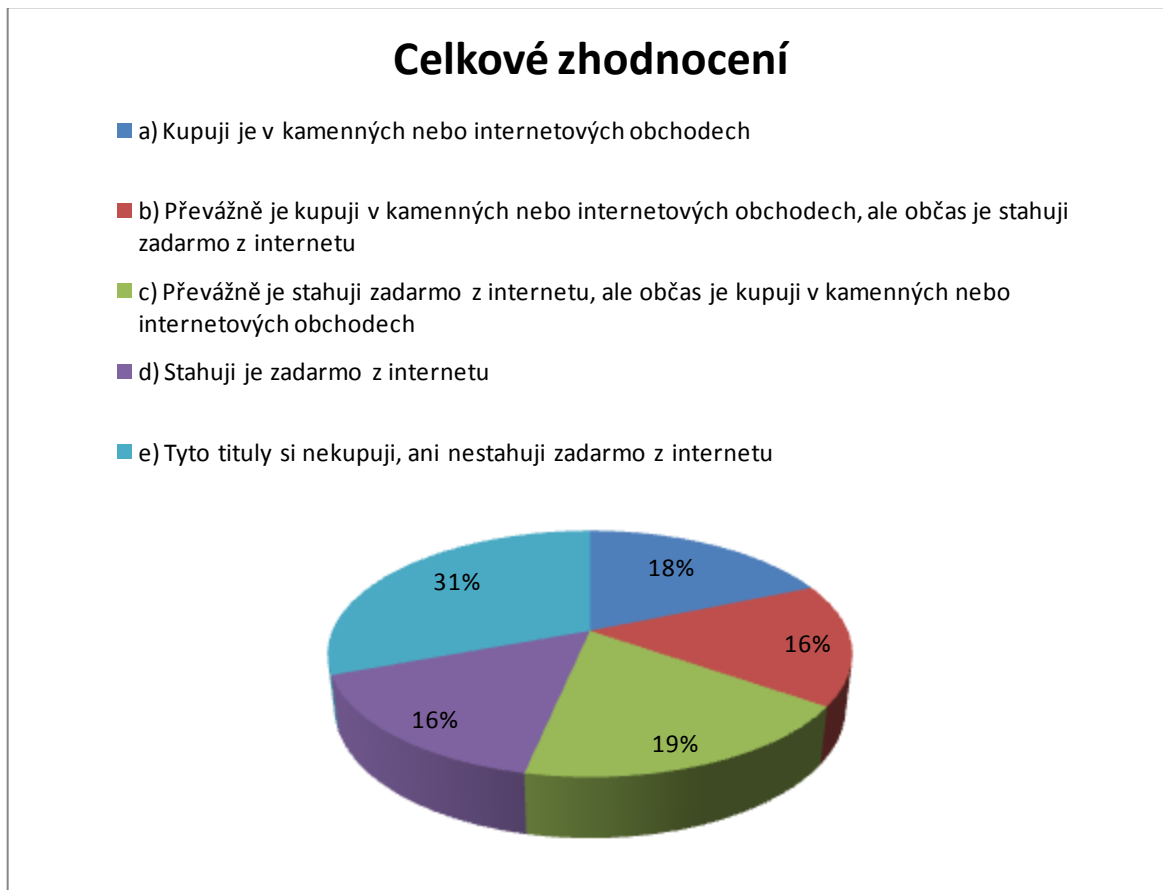
Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Jak se ukázalo už v otázce č. III, tak opět nejvíce stahují zadarmo z internetu lidé do 25 let – 44%. Zajímavé je také to, že respondenti z této kategorie uvedli pouze v 2%, že si tyto tituly kupují v obchodech. Dále se nám u tohoto grafu potvrzuje trend, že čím je respondent starší, tím méně stahuje, ale spíše si titul zakoupí v obchodě.

8.3 Vyhodnocení otázky č. V

„Jak získáváte počítačové programy (např. počítačové hry, operační systémy a jiné specializované programy)?“

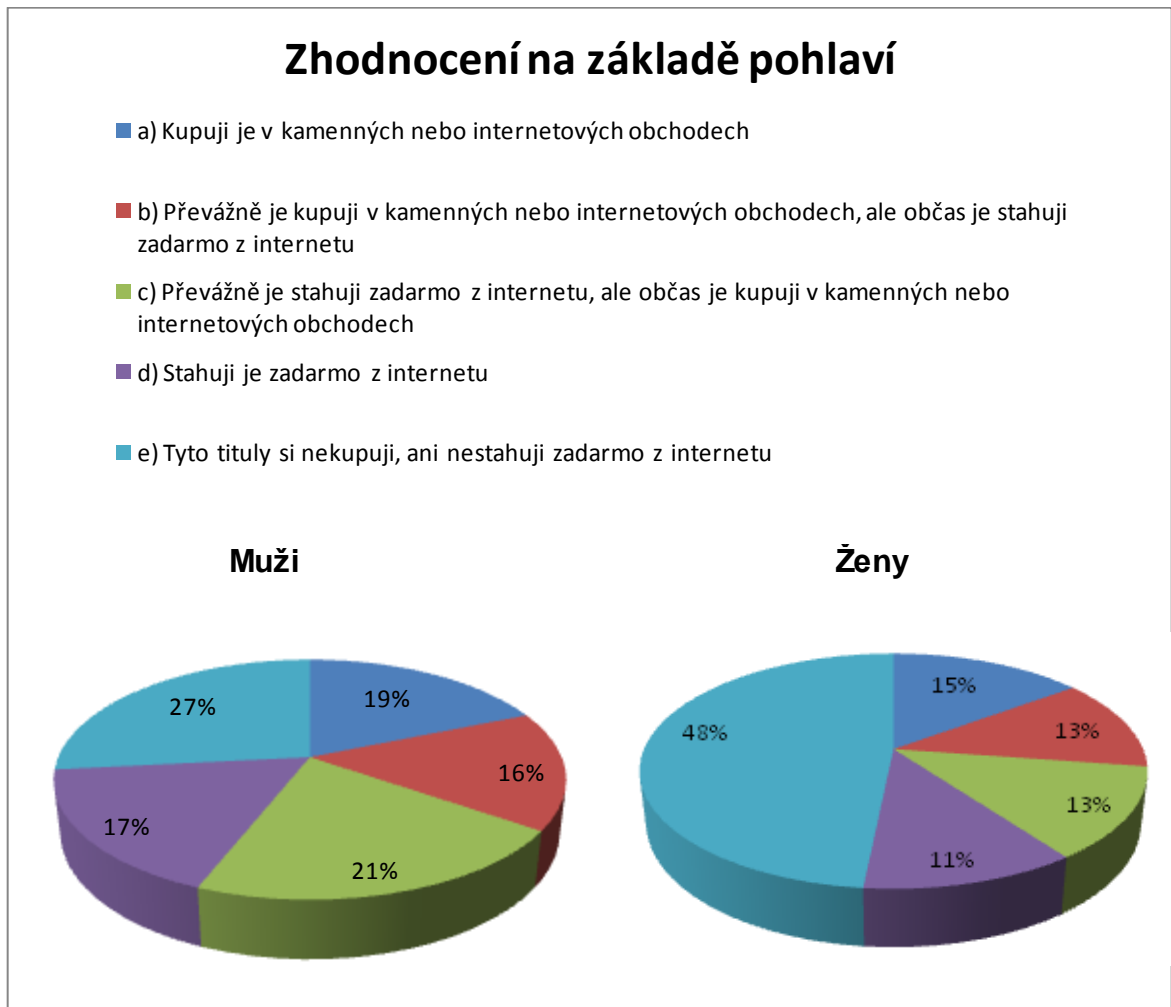
Graf 7: Otázka č. V – celkové zhodnocení

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Oproti dvěma předchozím otázkám se u počítačových programů projevuje snižování procentuální hodnoty u odpovědí c) a d). Na druhou stranu se zvyšuje procento odpovědí e). Vychází to z toho, že tato oblast není tak široce rozšířena mezi veřejnost jako např. hudba nebo filmy. Počítačové hry jsou hrány především mladšími lidmi nebo muži a operační systémy bývají často předinstalovány přímo v počítači. Ostatní specializované programy (např. různé programy pro skládání hudby, programy užívané architekty, různé účetní programy apod.) nebývají užívány širokou veřejností, protože většinou slouží jako nástroj pro vykonávání nějaké profese, a proto nebývají tak často využívány jako hudební a filmové tituly. Proto nejsou počítačové programy stahovány z internetu v takové míře, jako výše uvedené tituly.

Graf 8: Otázka č. V – zhodnocení na základě pohlaví

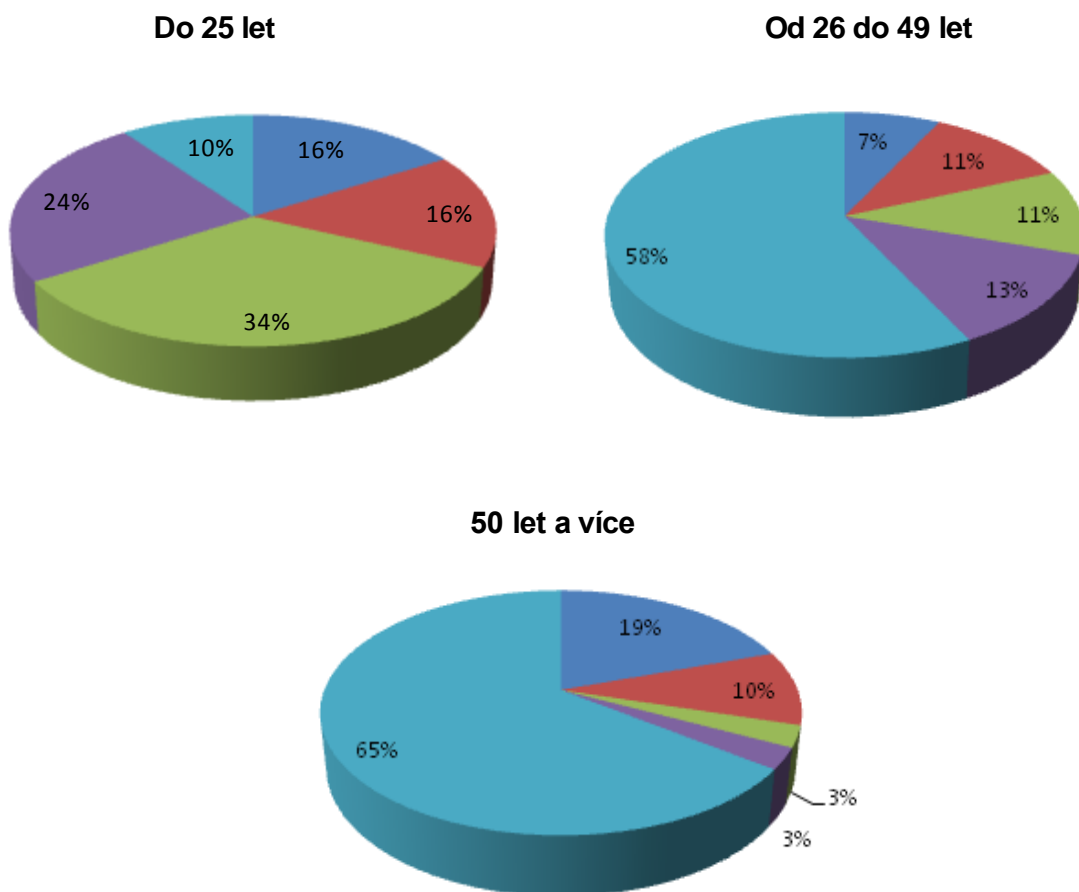
Zdroj: vlastní zpracování, 2013

U tohoto grafu můžeme vidět u mužů i žen poměrně velkou vyrovnanost mezi prvními čtyřmi odpověďmi a), b), c) a d). U grafu žen si můžeme všimnout, že až 48% uvedlo, že si počítačové programy vůbec nekupuje ani nestahuje, což je dáno tím, že počítačové programy, jako jsou počítačové hry a jiné specializované programy, jsou všeobecně více užívány muži.

Graf 9: Otázka č. V – zhodnocení na základě věkových kategorií

Zhodnocení na základě věkových kategorií

- a) Kupuji je v kamenných nebo internetových obchodech
- b) Převážně je kupuji v kamenných nebo internetových obchodech, ale občas je stahuji zadarmo z internetu
- c) Převážně je stahuji zadarmo z internetu, ale občas je kupuji v kamenných nebo internetových obchodech
- d) Stahuji je zadarmo z internetu
- e) Tyto tituly si nekupuji, ani nestahuji zadarmo z internetu

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Graf jasně ukazuje, že 1. kategorie (do 25 let) využívá počítačové programy více než další dvě kategorie a taktéž jako u otázek č. III a IV většinou tyto programy stahuje. Zatímco u 1. kategorie odpověď e) zvolilo pouze 10%, tak u 2. kategorie ji zvolilo 58% a u 3. kategorie 65%.

8.4 Vyhodnocení otázky č. VI

„Myslíte si, nebo jste si vědomi toho, že porušujete autorská práva?“

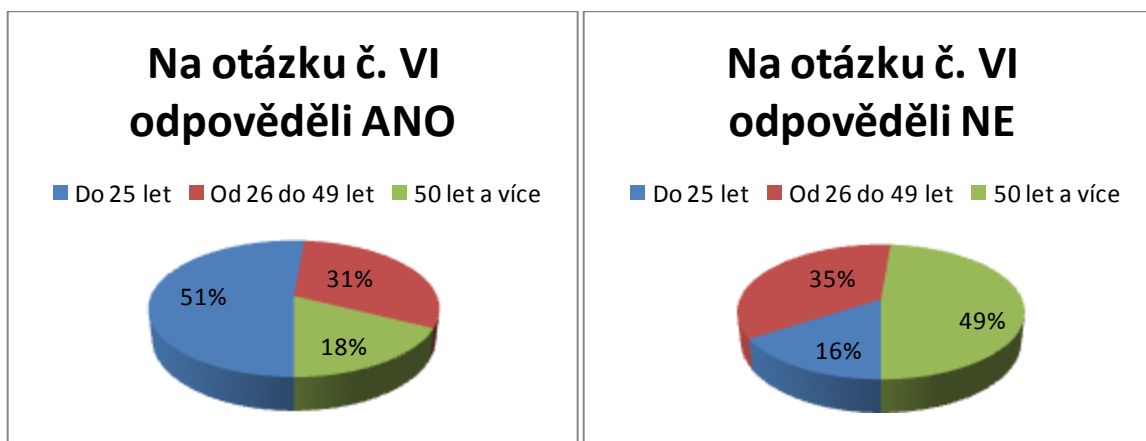
Graf 10: Otázka č. IV – celkové zhodnocení

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Z grafu č. 10 je vidět, že 49% si myslí nebo ví o tom, že porušuje autorská práva a 51% si myslí, že autorská práva neporušuje.

Graf 11: Otázka č. VI – zhodnocení na základě věkových kategorií

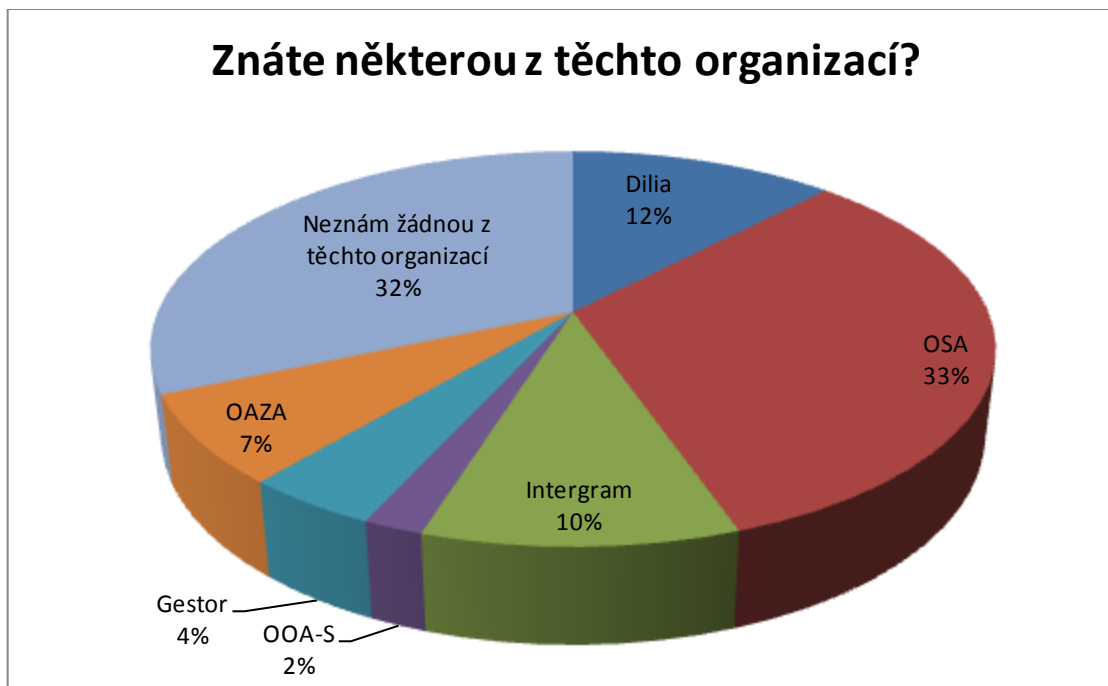
Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Graf nám ukazuje, že 1. věková kategorie odpověděla ANO nejvícekrát ze všech dotazovaných, což se může zdát velice zajímavé, poněvadž, jak jsme zjistili v předchozích grafech, je skupinou, která nejvíce stahuje zadarmo z internetu.

8.5 Vyhodnocení otázky č. VII

„Znáte některou z těchto organizací?“

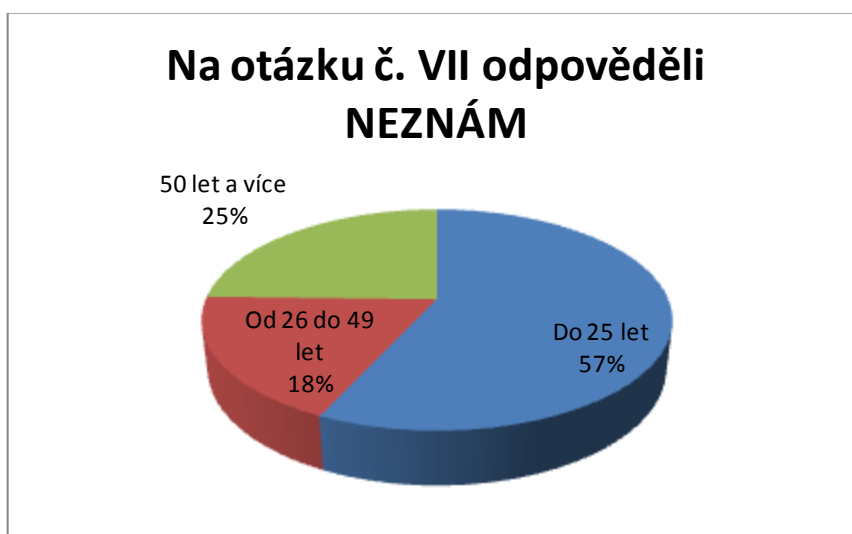
Graf 12: Otázka č. VII – Celkové zhodnocení

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Nejvíce známá mezi respondenty byla OSA (33%), dále Dilia (12%), Intergram (10%), OAZA (7%), Gestor (4%) a nejméně známá byla OOA-S (2%).

Graf 13: Otázka č. VII – Na otázku č. VII odpověděli NEZNÁM

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Nejvíce neznalá je 1. kategorie, jak je patrné z grafu – 57%. Dále 3. kategorie s 25% a nejvíce znalá, co se týče kolektivních správců, je 2. kategorie s 18%.

8.6 Vyhodnocení výzkumu

Z výzkumu je patrné, že v dnešní době převládá spíše stahování všech uvedených titulů zadarmo z internetu než kupování těchto titulů v obchodech jak kamenných, tak internetových. Výjimku tvoří počítačové programy, kde jsou odpovědi respondentů poměrně vyrovnané. Když se podíváme na graf č. 1 a 4, tak 31% respondentů uvedla, že filmová a hudební díla stahuje zadarmo z internetu. Otázka č. V se celkově vymyká dvěma otázkám předešlým. U této otázky se zvyšuje odpověď respondentů, že tyto tituly vůbec nekupují ani nestahují. Je to dáno tím, že počítačové programy jsou všeobecně veřejností méně využívány než hudební a filmové tituly, se kterými jsme v kontaktu téměř denně. Dále je z výzkumu patrné, že počítačové programy jsou stahovány v menší míře než filmové a hudební tituly, které jsou obecně na internetu méně dostupné než výše zmíněné filmové a hudební tituly.

Pokud na tuto problematiku nahlédneme z hlediska věkových kategorií, tak zjistíme, že všeobecně nejvíce stahují zadarmo z internetu respondenti 1. kategorie (do 25 let), kteří v otázce č. III, IV a V ve všech třech případech odpověděli nejvícekrát ze všech kategorií, že stahují zadarmo z internetu. Výzkum ukazuje, že starší kategorie méně stahují zadarmo, ale naopak více nakupují uvedené tituly v kamenných nebo internetových obchodech než mladší kategorie.

Když se zaměříme na odpovědi mužů a žen, tak kromě otázky č. V, nabývaly podobných hodnot. U otázky č. V odpovědi u mužů a žen byly poměrně rozdílné. Je to dáno tím, že tato otázka se týkala počítačových programů, které jsou všeobecně oblastí zájmu spíše mužů, než žen, které uvedly v 48%, že tyto produkty vůbec nekupují ani nestahují.

U otázky č. VI se respondenti rozdělili na téměř stejné poloviny. Kdy 49% odpovědělo, že si myslí, nebo je si vědoma toho, že porušuje autorská práva a 51% odpovědělo, že si nemyslí, že porušuje autorská práva. Podrobnější pohled na tuto problematiku nám nabídne zajímavější údaje. Zdálo by se, že nejmladší kategorie bude v této oblasti neznalá a bude spíše odpovídat ne. Výzkum nás ale přesvědčil o opaku, kdy

nejvíce odpovídala na tuto otázku ANO 1. věková kategorie, která je první i co se týče stahování všech výše uvedených titulů.

Výzkum znalosti kolektivních správců v ČR nám ukazuje, že jedna třetina respondentů nezná ani jednoho z kolektivních správců. Tato třetina je nejvíce zastoupena nejmladší věkovou kategorií. Všeobecně mezi respondenty je nejvíce známá organizace OSA.

9 Závěr

Cílem práce bylo zhodnotit soukromé a veřejné ekonomické ztráty při porušení autorských práv, což je reálně téměř nezjistitelné. Už jen sféra internetu je tak ohromná, že v podstatě není možné zjistit nějakou reálnou částku, která by nám mohla sdělit, o kolik přichází soukromý či veřejný sektor porušováním autorských práv.

Za jeden z ukazatelů této problematiky je možné považovat dotazníkové šetření, které nám mělo sdělit míru stahování filmových, hudebních a počítačových děl zadarmo z internetu obyvateli ČR. Tento ukazatel nám sice neukazuje přímo ekonomické ztráty, ale může nám nastínit situaci v oblasti porušování autorských práv.

Na základě informací zjištěných z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že co se týče filmových a hudebních děl, tak drtivá většina veřejnosti raději stahuje tato díla z internetu, než aby si je řádně zakoupila. U počítačových programů byla míra stahování sice menší než u výše uvedených děl, ale stále je tato míra poměrně vysoká. Nejčastěji se stahování z internetu dopouští mladší generace, která má všeobecně větší přehled a schopnosti v používání osobních počítačů a výpočetní techniky. Dále to je dáno tím, že mladší generace si sice uvědomuje, že může svým jednáním porušovat autorská práva, ale je k této skutečnosti netečná.

Tento jev je v dnešní době značným problémem. Stahování zadarmo z internetu nám nabízí pohodlnější a uživatelsky přívětivější cestu jak získat své oblíbené tituly, než je shánět v kamenných obchodech. Dnes v podstatě neexistuje možnost, která by vymýtila tento problém celkově, protože ten, kdo chce, bude stahovat zadarmo stále.

Jednou ze snah, předejít tomuto problému, byla mezinárodní dohoda ACTA¹¹², která byla mimo jiné podepsána i Českou republikou. Tato dohoda byla kritizovaná širokou veřejností po celém světě a nakonec se vůbec neuplatnila, protože nebyla schválena. ACTA v podstatě nic neřešila, protože na všechny důležité body, uvedené v této dohodě, už pamatuje vnitrostátní zákon.

V hypotetické rovině ale existuje řešení, které by bylo kompromisem mezi oběma zainteresovanými stranami – mezi vydavatelstvími výše zmíněných titulů a obyvateli, kteří stahují zadarmo z internetu. Je zjevné, že hudební, filmový a počítačový průmysl

¹¹² Anti-Counterfeiting Trade Agreement neboli Obchodní dohoda proti padělání

stále roste a to i v této době, kdy většina lidí za tyto tituly neplatí a radši je stahuje zadarmo z internetu. K faktu, že se stále setkáváme s různými prohlášeními, které vyčísľují, o kolik tyto průmysly ročně přicházejí v řádech milionů a miliard, je to přinejmenším pozoruhodné. Pro dnešního spotřebitele jsou v této oblasti důležité dva faktory, kterými jsou **dostupnost a cena**.

Pokud vydavatelé nabídnou své hudební, filmové či počítačové tituly za uspokojivou cenu a učiní tyto produkty snadno dosažitelné široké veřejnosti, bude zakoupení tohoto produktu pro spotřebitele mnohem snazší než hledání, kde mohu tento produkt stáhnout zdarma, a dojde k uspokojení obou zainteresovaných stran.

10 Seznam použité literatury

HARTMANOVÁ, Dagmar. *Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským: historicko-teoretická studie, výklad platné právní úpravy včetně porovnání s právní úpravou vybraných evropských zemí, soutěžně právní aspekty kolektivní správy*. Praha: Linde, 2000, 143 s. ISBN 80-720-1218-5.

HOLCOVÁ, Irena, Veronika KŘEŠŤANOVÁ a Martin VOBORNÍK. *Ochrana autorských práv*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005, 59 s. ISBN 80-244-0960-7.

KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní autorské právo*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1981, 495 s.

KNAP, Karel. *Práva k nehmotným statkům*. 1.vyd. Praha: Codex, 1994, 245 s. ISBN 80-901-1853-4.

KOUKAL, Pavel a Jan NECKÁŘ. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech: ochrana autorských děl, zaměstnanecká díla, licenční smlouvy, databáze, zdaňování příjmů, zdravotní pojištění, pojistné na sociální zabezpečení*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 247 p. ISBN 978-807-2636-877.

LÖWENBACH, Jan. *Autorskoprávní abeceda*. Praha: Orbis, 1948.

PORADA, Viktor a Zdeněk KONRÁD. *Metodika vyšetřování softwarového pirátství*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999, 54 s. ISBN 80-725-1024-X.

ŠÁMAL, Pavel a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, xxi, 721 s. Beckova edice Komentované zákony. ISBN 80-717-9896-7.

ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2006, viii, 196 s. ISBN 80-251-1090-7.

TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1994, 344 s. ISBN 80-857-6511-X.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 200/1990 Sb., zákon České národní rady o přestupcích

Internetové zdroje:

ČPU. *Česká protipirátská unie* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.cpufilm.cz/>

ČPU. *Česká protipirátská unie: Internetové pirátství* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://cpufilm.cz/internet_a_cd_rom_piratstvi.html

ČPU. *Česká protipirátská unie: Krádeže signálu* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://cpufilm.cz/vysilani_a_kradeze_signalu.html

ČPU. *Česká protipirátská unie: Pirátství na tržišti a burzách* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://cpufilm.cz/burzy_a_trziste.html

ČPU. *Česká protipirátská unie: Pirátství ve video prodejnách a půjčovnách* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://cpufilm.cz/pujcovny.html>

ČPU. *Česká protipirátská unie: Pirátské veřejné projekce* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://cpufilm.cz/projekce_a_promitani.html

DILIA. *Dilia: Dozorčí rada* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/36-dozorci-rada>

DILIA. *Dilia: O nás* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/o-nas>

DILIA. *Dilia: Správní rada* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/35-spravni-rada>

DOLEJŠÍ, Tomáš. Fotografie a autorský zákon (1.díl). FOTORÁDCE.CZ. *Fotorádce.cz* [online]. 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.fotoradce.cz/fotografie-a-autorsky-zakon-1-dil-clanekid46>

DOLEJŠÍ, Tomáš. Fotografie a autorský zákon (3.díl). FOTORÁDCE.CZ. *Fotorádce.cz* [online]. 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.fotoradce.cz/fotografie-a-autorsky-zakon-3-dil-clanekid48>

EPRAVO.CZ, a.s. *Epravo.cz: Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví* [online]. 2001 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/parizska-umluva-na-ochranu-prumysloveho-vlastnictvi-4030.html?mail>

IFPI. *IFPI - Mezinárodní federace hudebního průmyslu národní skupina České republiky: Rozpoznání pirátského produktu* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.ifpicr.cz/?rubrika=1132>

GESTOR. *Gestor: Orgány společnosti* [online]. 2008 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.gestor.cz/cs/organy-spolecnosti/>

GESTOR. *Gestor: Úvodní stránka* [online]. 2008 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.gestor.cz/cs/uvodni-stranka/>

INTERGRAM.CZ. *Intergram: Kdo jsme* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.intergram.cz/cs/kdo-jsme/>

INTERGRAM.CZ. *Intergram: Kontrolní komise* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.intergram.cz/cs/organizacni-struktura/kontrolni-komise/>

INTERGRAM.CZ. *Intergram: Výbor* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.intergram.cz/cs/organizacni-struktura/vybor/>

MATĚJKA, Michal. Postih porušování autorského práva běžnými uživateli software a neb je nevýdělečné používání nelegálního software pro osobní potřebu opravdu trestným činem?. *IT PRÁVO.CZ. IT právo: server o internetovém a počítačovém právu* [online]. 2003 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=147455>

MINISTERSTVO KULTURY. *Ministerstvo kultury: Občanská sdružení oprávněná k výkonu kolektivní správy práv* [online]. 2007 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=360>

MINISTERSTVO KULTURY. *Ministerstvo kultury: Předpisy zákonů* [online]. 2007 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/zakon/predpisy-zakonu-7611/>

OAZA. *OAZA: O nás* [online]. 2008 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.oaza.eu/o-nas.html>

OCHRANNÁ ORGANIZACE AUTORSKÁ. *OOA-S* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.ooas.cz/>

OCHRANNÁ ORGANIZACE AUTORSKÁ. *OOA-S: Výbor OOA-S* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.ooas.cz/vybor.html>

OSA. OSA: *Kdo jsme* [online]. 2011 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/struktura---dozor%C4%8D%C3%AD-rada.aspx>

OSA. OSA: *Představenstvo* [online]. 2011 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/struktura---p%C5%99edstavenstvo.aspx>

PECINA, Tomáš. *Iuridictum: Kvalifikovaná skutková podstata* [online]. 2010 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Kvalifikovan%C3%A1_skutkov%C3%A1_podstata

11 Seznam grafů

Graf 1: Otázka č. III – celkové zhodnocení	35
Graf 2: Otázka č. III – zhodnocení na základě pohlaví.....	36
Graf 3: Otázka č. III – zhodnocení na základě věkových kategorií	37
Graf 4: Otázka č. IV – celkové zhodnocení	38
Graf 5: Otázka IV – zhodnocení na základě pohlaví	39
Graf 6: Otázka IV – zhodnocení na základě věkových kategorií	40
Graf 7: Otázka č. V – celkové zhodnocení	41
Graf 8: Otázka č. V – zhodnocení na základě pohlaví.....	42
Graf 9: Otázka č. V – zhodnocení na základě věkových kategorií.....	43
Graf 10: Otázka č. IV – celkové zhodnocení	44
Graf 11: Otázka č. VI – zhodnocení na základě věkových kategorií.....	44
Graf 12: Otázka č. VII – Celkové zhodnocení.....	45
Graf 13: Otázka č. VII – Na otázku č. VII odpověděli NEZNÁM.....	45

12 Přílohy

Příloha I.

Dotazník jako podklad pro zpracování praktické části bakalářské práce

ANONYMNÍ DOTAZNÍK NA TÉMA:
AUTORSKÉ PRÁVO

Pokyny pro vyplnění dotazníku:

Vámi vybranou odpověď vyznačte zabarvením příslušného znaku - ●. Pro otázky I-VI je možná pouze jedna odpověď. Pro otázku VII je možno zvolit více odpovědí.

I. Pohlaví:

- muž
- žena

II. Věk:

- do 25 let
- od 26 do 49 let
- 50 let a více

III. Jak získáváte filmové a jiné audiovizuální tituly:

- Kupuji je v kamenných nebo internetových obchodech
- Převážně je kupuji v kamenných a internetových obchodech, ale občas je stahuji zadarmo z internetu
- Převážně je stahuji zadarmo z internetu, ale občas je kupuji v kamenných nebo internetových obchodech
- Stahuji je zadarmo z internetu
- Tyto tituly si nekupuji, ani nestahuji zadarmo z internetu

IV. Jak získáváte hudební tituly nebo jiné zvukové záznamy:

- Kupuji je v kamenných nebo internetových obchodech
- Převážně je kupuji v kamenných a internetových obchodech, ale občas je stahuji zadarmo z internetu
- Převážně je stahuji zadarmo z internetu, ale občas je kupuji v kamenných nebo internetových obchodech
- Stahuji je zadarmo z internetu
- Tyto tituly si nekupuji, ani nestahuji zadarmo z internetu

V. Jak získáváte počítačové programy (např. počítačové hry, operační systémy a jiné specializované programy)

- Kupuji je v kamenných nebo internetových obchodech
- Převážně je kupuji v kamenných a internetových obchodech, ale občas je stahuji zadarmo z internetu

- Převážně je stahuji zadarmo z internetu, ale občas je kupuji v kamenných nebo internetových obchodech
- Stahuji je zadarmo z internetu
- Tyto tituly si nekupuji, ani nestahuji zadarmo z internetu

VI. Myslíte si nebo jste si vědomi toho, že porušujete autorská práva:

- Ano
- Ne

VII. Znáte některou z těchto organizací:

- DILIA
- OSA
- INTERGRAM
- OOA-S
- GESTOR
- OAZA
- neznám